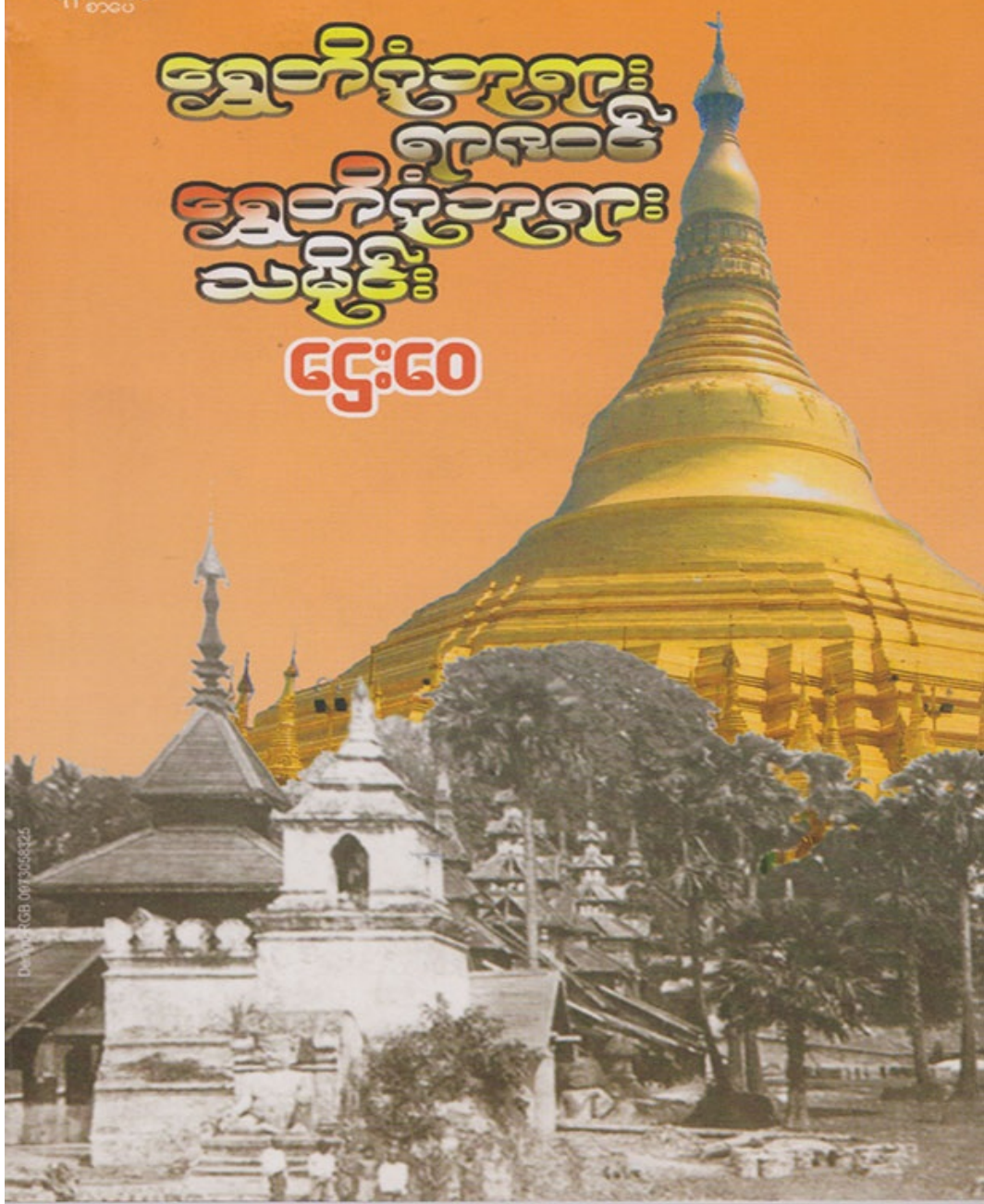

ရွှေဘိုခုံဘုရား
ရှာရင်း
ရွှေဘိုခုံဘုရား
သိမ်း
ငွေ့

အမှာစာ

ငယ်စဉ်ကပင် ရွှေတိဂုံဘုရားအမည်သည် နှလုံးသားထဲတွင်
စွဲလျက်ရှိနေပါသည်။ ရွှေတိဂုံ ဘုရားခေါ် ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်သည်
မြန်မာနိုင်ငံတွင်သာမက ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးတွင် ထင်ရှား ကျော်ကြားနေသော
စေတီတော် ဖြစ်ပါသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်သမိုင်းကို ဆရာတော်ကြီးများ၊
သမိုင်းသုတေသီများက များစွာရေးသား ထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။
ရွှေတိဂုံစေတီတော်သမိုင်းကို ရေးသားဖြစ်ရခြင်းမှာ ရွှေတိဂုံခြေတော်ရင်းတွင်
တစ်နှစ်ခန့်နေထိုင်ခဲ့ရသဖြင့် ရေးသားဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။

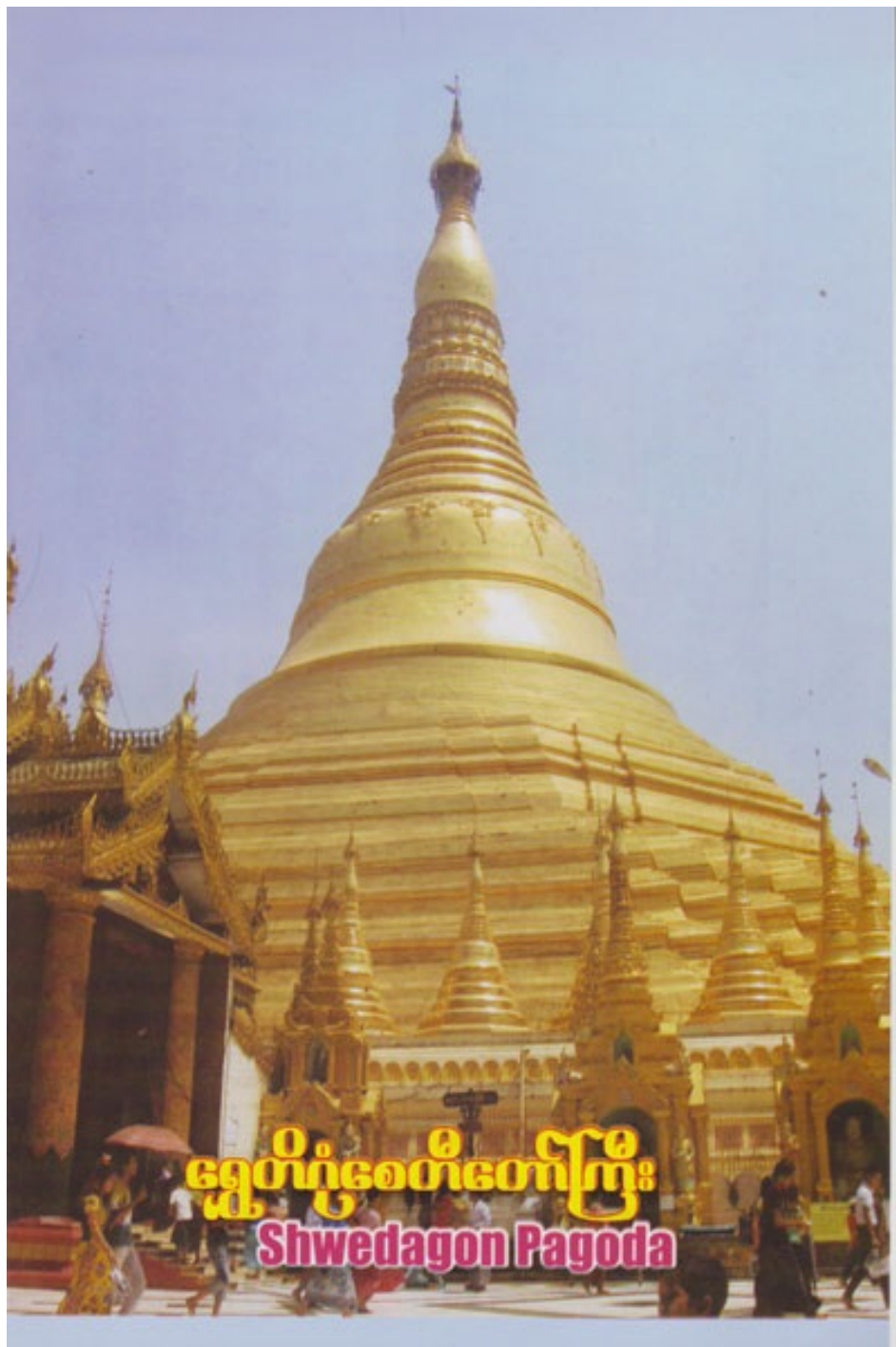
ဤရွှေတိဂုံဘုရားသမိုင်းရေးဖြစ်ရန် ကျွန်တော်အား အစစအရာရာ
ကူညီစောင့်ရှောက်ပေး ခဲ့သော ဆရာဦးခင်လှိုင် (ဥက္ကဋ္ဌ၊
ဇောတိကအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကုမ္ပဏီလီမိတက်) အား အထူး
ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ဥက္ကဋ္ဌဦးခင်လှိုင်၏ ကိုယ်ပိုင်စာကြည့်တိုက်နှင့် ရုံးခန်းတွင်ရှိသော
ရွှေတိဂုံဆိုင်ရာစာအုပ်စာ တမ်းများအားလေ့လာ၍ ရွှေတိဂုံသမိုင်းကျမ်းကို
ရေးဖြစ်ခဲ့ရခြင်းဖြစ်၍ အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါ သည်။

ရွှေတိဂုံသမိုင်းပျို့အား တည်းဖြတ်ထုတ်ဝေပေးသော
ရွှေတိဂုံပိဋကတ်တိုက်မှူး ဆရာကြီး ဦးညွန့်မောင်ကိုလည်း
အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ရွှေတိဂုံဘုရား၏ ရှေးသမိုင်းဓာတ်ပုံများကို
အသုံးပြုခွင့်ပေးသော ရွှေပြားကပ်ပညာရှင် ဆရာဦးမောင်မောင်ကြီး (မန္တလေး)

ကိုလည်း အထူး ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ဤရွှေတိဂုံမဟာစေတီတော်မြတ်သမိုင်းရေးသားရာတွင်
ကျမ်းကိုးပါပညာရှင်များ၏ ကျေး ဇူးကားကြီးမားလှပါကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး
Shwedagon Pagoda

၁၈၆၀ ဝန်းကျင်ခန့်က ရွှေတိဂုံစေတီတောင်ဘက်မှန်သို့ သွားရာလမ်းရှုခင်း

A scene of street leading to southern Moke of Shwedagon pagoda.
The picture was drawn round about AD 1860

တောင်ဘက်ခြင်္သေ့ကြီးမုခ်ဦးစစ်ဆေးခိုက်ခဏာ ဗြိတိသျှကိုလိုနီခေတ်က ဓာတ်ရထား၊
သံသတက်များနှင့် ချောင်းများ၊ အပြည့် မိုက်ကပ်၊

A postcard showing Dat-ya-hta (electric train) in the colonial period which plied
between the big lion of southern Moke - Oo and down-town
Yangon Fully packed with passengers including monks.

ညနေခင်းပန်းကပ်ဝတ်ရွတ်နေကြပုံ (ပန်းချီဆရာ T.Rachum Middleton ရေးဆွဲခဲ့သည်။)

A painting of worshippers on Yin- byin-daw of Shwedagon pagoda offering flowers and reciting Buddhist scriptures in the evening time ; painted by Mr. T.R. Middleton

ဘုရားသင်္ဃန်းတော်တွင် ဘုရားရှင်တို့ကို ပူဇော်ပေးသည့်
ဓမ္မပူဇော်ပေးသည့် ဓမ္မပူဇော်ပေးသည့် ဓမ္မပူဇော်ပေးသည့်

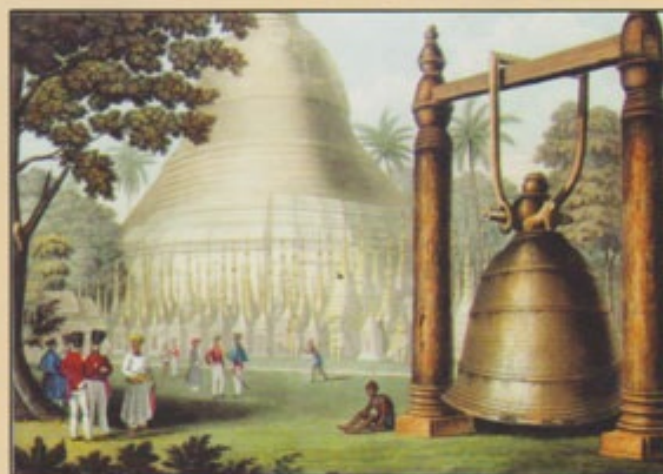
A mural of Ngaung-yan period showing the scene of Buddha and tow merchants,
Tahputtha and Ballika, who offered food to the Buddha.

This mural was found in a Pagoda which is located in the compound of U Tun Pyi, Yay-za -go town.

စေတီတော်ကြီးနှင့် စုတိုးခေါင်သုံးဘုံဆင့်အာရုံဝိတန်တော်ဆင်းယန်းချီပုံ

A view of Shwedagon pagoda with A-yon-gan Da-Zaung with three-tiered roof. Numerous small-size pagodas are seen on both sides of A-yon -gan Da-Zaung.

စဉ့်ကူးမင်းခေါင်းခလောင်ကြီး စေတီတော်ရင်ပြင်၌ ချိတ်ဆွဲထားဟန်
(အင်္ဂလိပ် - မြန်မာ ပထမစစ်ပွဲအတွင်း ချော့ဆွဲထားခဲ့သည်)

A drawing of huge bell donated by King Sint-Ku which stood on Yin-byin -daw of Shwedagon.
The picture was drawn during the time of first Auglo- Myanmar War.

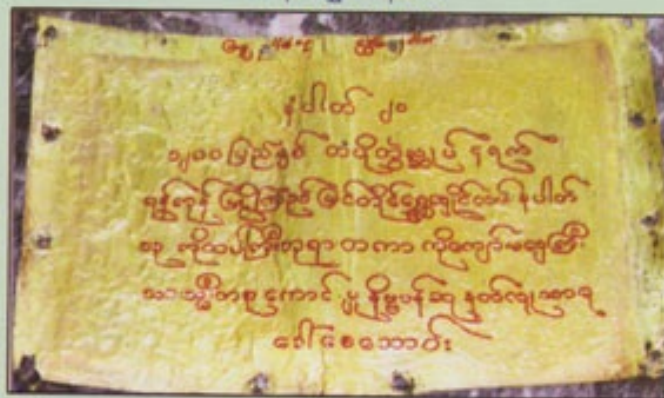
ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး ခြောက်ဘက်မှင်ဦးစွာမှ မြင်ရပုံ

(BURMA (MYANMAR) SEASON 1929-30 စာအုပ်နှုတ်နှာပုံစံ)

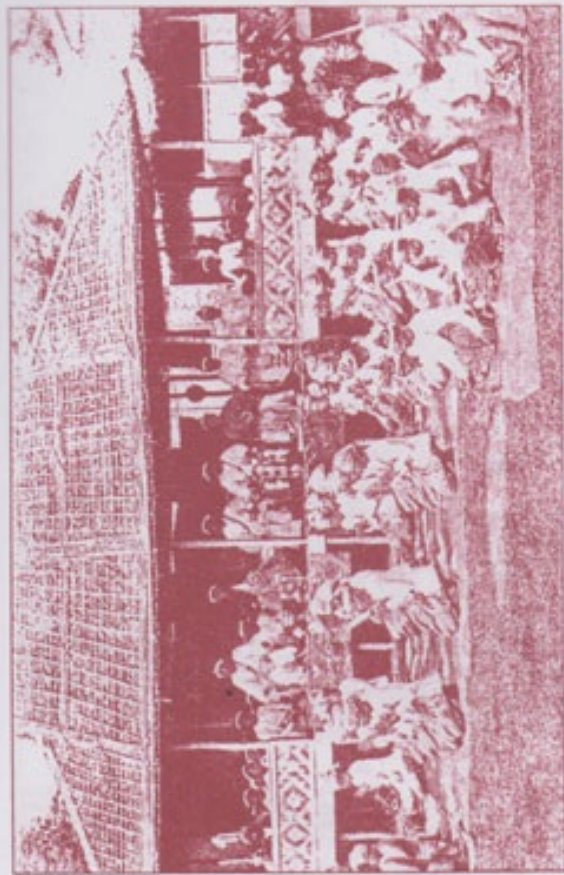
A drawing of Shwedagon pagoda as seen from northern Moke-Oo
(Cover picture of a book, 'Burma season' which was
published in 1929/30)

၁၂၂ ရက်က တန်ခူးလွန်း ၁၁ ရက်၊ ရန်ကုန်မြို့ ပုဇွန်တောင် တန်ဆောင်ကြီး
ဒါယကာဦးဝိဇ္ဇာတန်ဆောင်း အမကြီးမော်မော်ပုကောင်း၊ နတ်လူသာသနာ့ဝမ်းသာတော်
တတန်းပါ ခွေသက်န်းတော်

နံပါတ် ၂၀၊ ၁၂၀၀ ပြည့်နှစ် တတိတွဲလွှပ် ၄ ရက်၊
ရန်ကုန်မြို့ ကြည်မြင်တိုင်ခွေလွှပ်လမ်းနံပါတ် ၁၃ ကိုးထပ်ကြီး သုတေသန
ဆောင်ရွက်ပြီးစီးရာ တကား ကိုဦးလှိုင်မောင်မောင်၊ သားသမီးတစ်စုကောင်း ပျိုရွှေပန်ဆု နတ်လူသာသနာ့
တတန်းပါ ခွေသက်န်းတော်

၁၈၇၁ ခုနှစ် သီတင်းကျွန်း ယိုးဒယားတော်ကြီး နန်းတော်ကြီးတွင် ပြုလုပ်သော အသံမြှင့်တင်ရေးအတွက် ယိုးဒယားအတွင်း
အသံမြှင့်တင်ရေးအတွက် ကာလအားဖြင့် အသံမြှင့်တင်ရေး အသံမြှင့်တင်ရေး အသံမြှင့်တင်ရေး

A scene of entertainment performed by Ayat-Zat (a show conducted by young towns folk) at the temporary residence of King Mindon's official in Yangon.

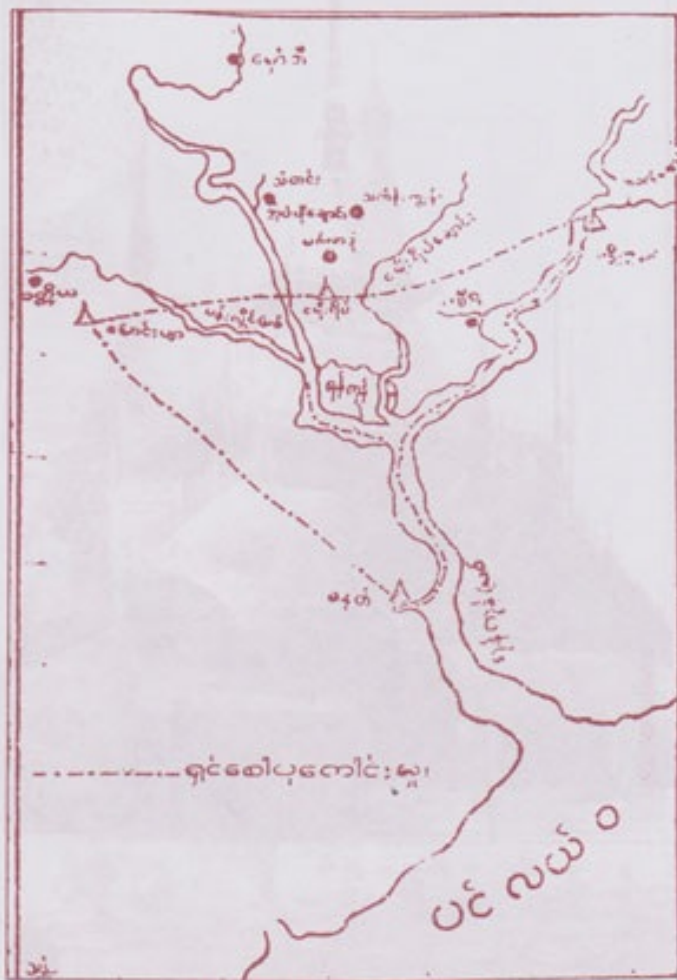

၁၈၉၀ ခုနှစ် ဖြည့်ဝန်းကွက်က ခန္ဓဝိသုဒ္ဓိတော်
 (ထိုစဉ်က စိန်တောင်ပြင်ဘက် အောက်မြေတစ်ဝိုက်၌ သင်ပုတ်ပတ္တင်များသာ
 တွေ့မြင်ရသေးသည်။)

Picture of Shwedagon taken around AD 1890. At that time only Sein-daung and Thin-boke Pa-Lin are seen at the base of the pagoda.

၁၉ ဗုဒ္ဓအလယ်ခန့်က မုခ်တစ်ဖက်ရှိ အာရှင်တန်ဆောင်း
 (ခေတ်တော်ကြီးအား ငါးခြံမြေများဆင်ထားသည့်ကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသ မြင်တွေ့ရသည်။)
 A view of old A-yon-gan Da-zaung in the middle of 19th century. A
 part of the Shwedagon pagoda in scaffold is seen in the background.

ဘုရင်မကြီးရှင်စောပုကောင်းမှုဝတ္ထုကနုပင်မြေပုံ
A map of the Wut-taka (glebe) land donated to Shwedagon pagoda
by Queen Shin-saw-pu of Mon dynasty.

၁၈၈၇ ခုနှစ်ပိုင်းကာ ချီကုလီယွန်းနီဆာတံတော်ကုန်းတွင် ပြင်ဆင်ခဲ့သော
သားယာဝတီတံတော်နှင့် ဘုရားရှေးတည်ရှိနေရုံများ၊ မရမ်းကုန်းဘုရားတော်တို့များ

A view of Shwedagon pagoda as seen before AD 1887. Zu-yat for the pilgrims in front of southern Moke, constructed during the time of King Tharrawadi, and horse-drawn cart called Ya-ha-lone by which a trip can be made to downtown B.

စေတီတော်ကြီးနှင့် စုထိုးခေါင်သုံးဘုံဆင့် အာရှင်တန်ဆောင်း
(၁၉ ရာစုနှစ်လယ်ခန့်က ပန်းချီပုံ)

A view of Shwedagon pagoda with A-yan-gan Da-zaung
with three-tiered roof in front.

ခရစ်နှစ် ၁၈၅၀ ပြည့်တစ်နှစ်က ဓဇတီတော်ကြီးပေါ်လင်းလောင်နဲ့တွင် တါပြန်ယူရသေင်တာသည့်ကို တောင်ဘက်စာသားနာကပ်လွှက် ပြင်ဆင်ရန်
 A view of Shwedagon pagoda as seen along Zaung-dan with the part of Hkaung-laung in scaffold (circa 1850).

ရန်ကုန်မြို့နှင့် အနီးဆုံး တောင်ထက်ရပ်သာ၊ ကောက်ရပ်ကြွင်းပေါ်၌ရှိ၍ မြင်သော်လည်းမူ
 A view of southern Moke of Shwedagon pagoda with the street which leads to downtown Yangon.

နိဒါန်း

ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်ကြီးသည်

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအတွက်အမြတ်ထားရာ ကမ္ဘာကျော် စေတီတော်ဖြစ်ပါသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်သို့ ၁၉၆၄ ခုနှစ်ကတည်းကပင် ဖခင်လိုက်ပို့သဖြင့် စတင်ဖူးမြော်ခဲ့ရပါသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်သို့ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း မရေမတွက်နိုင်အောင် ရောက်ရှိဖူးမြော်ခဲ့ဖူးသော် လည်း ရွှေတိဂုံသမိုင်းကို စိတ်ဝင်စားမှုမရှိခဲ့ပေ။ ရှေးဟောင်းသမိုင်းကျမ်းများကို လေ့လာသုတေသ နပြုစဉ် ရွှေတိဂုံသမိုင်းကို သာမန်ဖတ်ရှုကြည့်ရုံသာ ရှိခဲ့ပါသည်။

အသက်နှစ်ဆယ်ကျော်အရွယ် ၁၉၈၆ ခုနှစ်ကတည်းက ရွှေတိဂုံအထက်ပစ္စယံတက်ခွင့် ကပ်ပြားပြုလုပ်၍ ပတ္တမြားမျက်ရှင်ဘုရားကို နှစ်အတော်ကြာဖူးမြော်ခဲ့သော်လည်း ရွှေတိဂုံသမိုင်း ကို မလေ့လာဖြစ်ခဲ့ပါ။

ရွှေတိဂုံသမိုင်းတချို့ကိုကား ဝယ်ယူစုဆောင်းထားခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ရွှေတိဂုံဘု ရားအရှေ့ဘက်မုခ်တွင်ရှိသော ဇောတိက အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုမ္ပဏီတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ ရာတွင် ရွှေတိဂုံကို နေ့စဉ်လိုလို ဖူးမြော်ခဲ့ရသည်။ ရွှေတိဂုံဘုရားကို ဖူးမြော်ရင်း ရွှေတိဂုံသမိုင်းကို အသေးစိတ်လေ့လာခဲ့ပါသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးနှင့်ပတ်သက်၍ အစောဆုံးအထောက်အထားမှာ ရွှေတိဂုံစေတီ တော်အရှေ့ဘက်မုခ် အလယ်ပစ္စယံမှ တူးဖော်တွေ့ရှိရသော ဓမ္မစေတီမင်းကြီး ခရစ်နှစ် ၁၄၈၅ တွင် ရေးသားထိုးခဲ့သော ရွှေတိဂုံဘုရား မြန်မာကျောက်စာနှင့် မွန်ကျောက်စာများတွင် ဖြစ်သည်။ ရွှေတိဂုံအမည်နှင့် မြို့အမည်ကို ဓမ္မစေတီမင်းကြီး ခရစ်နှစ် ၁၄၈၃ ခန့်တွင် ရေးထိုးခဲ့သော ကလျာ ၏ပါဠိကျောက်စာတွင် ကေဓာတုစေတီယအမည်နှင့် တိဂုမ္ပနဂရဟု

ဖော်ပြထားကြောင်း စတင် တွေ့ရှိရပါသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်နှင့် ပတ်သက်၍ တကျသောအထောက်အထားမှာ ခရစ်နှစ် ၁၆၇၄ တွင် ရေးသားခဲ့သော ပြင်စည်မြင်းမှူးမင်းသား မင်းရဲနရသူ၏ ရှင်ပင်ရွှေတိဂုံသမိုင်းဖတ်စာပျို့ လင်္ကာ တွင် ဖြစ်သည်။

ရွှေတိဂုံဘုရားသမိုင်းအနေဖြင့် ဇမ္ဗူဒီပဥဆောင်းကျမ်းလာ ဒဂုံဆံတော်ရှင်စေတီသမိုင်း သည်။ ရှေးအကျဆုံးဟု ယူဆရသည်။ မွန်ရာဇဝင်စေတီတော်သမိုင်းပေါင်းချုပ်ပါ ရွှေတိဂုံစေတီ တော်သမိုင်း၊ ရွှေတိဂုံသမိုင်းတော်ဟောင်းများသည်လည်း ရှေးကျသောဘုရားသမိုင်းများ ဖြစ်ပါသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်နှင့်ပတ်သက်၍ တွေ့ရှိရသမျှကျောက်စာ၊ ပေစာ၊ သမိုင်းများကို စု ဆောင်း၍ ရေးသားခဲ့ပါသည်။ ရွှေတိဂုံစေတီတော်တည်ရှိရာ မြို့အမည်ကိုလည်း ရနိုင်သမျှအ ထောက်အထားများအား ဖော်ပြထားပါသည်။

ရွှေတိဂုံဘုရားတည်ရှိရာ နေရာဒေသမြို့များသည် ရခိုင်ဓညဝတီ မဟာမုနိဘုရားကြီးတည် ရှိခဲ့ရာ အမည်များနှင့် တိုက်ဆိုင်စွာတူညီနေကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ မြန်မာသမိုင်းပညာရှင်များ နှင့် ရခိုင်သမိုင်းပညာရှင်များက စနစ်တကျလေ့လာသုတေသနပြုသင့်ပါသည်။

မြန်မာဗုဒ္ဓသာသနာသမိုင်းတွင် ရှေးကျသောရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး သမိုင်းပါအချက်အ လက်များနှင့် ရခိုင်မဟာမုနိသမိုင်းပါအချက်အလက်များ တူညီနေမှုက မြန်မာ-ရခိုင် ဆက်စပ်မှုကို ဖော်ပြလျက်ရှိနေပါသည်။

ရွှေတိဂုံဘုရားသမိုင်းသည် မြန်မာဗုဒ္ဓသာသနာသမိုင်းအတွက် အဓိကနေရာတွင် ပါဝင်နေ ပါသဖြင့် ရခိုင်ရာဇဝင်ပါ မဟာမုနိသမိုင်းနှင့်လည်း တိုက်ဆိုင်သုတေသနပြုသင့်ပါသည်။ ရွှေတိဂုံ စေတီတော်မြတ်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ အလေးအမြတ်ပူဇော်ကန်တော့ရာ စေတီတော်ကြီးဖြစ် ရာ

သမိုင်းသိရှိပြီး ပို၍ ကြည်ညိုသဒ္ဓါတရားပွားများလာမည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။

အခန်း (၁)
အတုလဆရာတော်၏
ရွှေတိဂုံဆံတော်ဓာတ်သမိုင်းပေမူ

အရပ်လေးမျက်နှာမှလာရောက်သမျှ လူရဟန်းတို့သည်
ဆံတော်ဓာတ်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကိုသိ သဖြင့် ကြည်လင်ဝမ်းသာ
သဒ္ဓါရွှင်လန်းဖြစ်စေခြင်းငှာ ဆံတော်ဓာတ်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိသမိုင်းကို အ
ကျဉ်းမျှဆိုပေအံ့။

ငါတို့ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသည်
ဘုရားအဖြစ်သို့ရောက်တောမူပြီးလျှင် ဗောဓိပင်နှင့်ရွှေ ပလ္လင်နှိုက် ၇
ရက်နေတော်မူ၏။ ထို့နောက် ရွှေပလ္လင်အရှေ့မြောက်အရပ်နှိုက် ရွှေပလ္လင်သို့ ရှေ့ရှု
မတ်ရပ်လျက် ၇ ရက်နေတော်မူ၏။

ထို့နောက် ကောင်းကင်သို့ပျံတက်၍ ယမိုက်ပြာဠိဟာပြတော်မူပြီးလျှင်
သက်တော်မူပြီး၍ စကြိုဆန်ဆင်းလျက် ၇ ရက်ကြွတော်မူ၏။ ထို့နောက်
အနောက်မြောက်ထောင့် ရတနာဃရရွှေ အိမ်နှိုက် ၇ ရက်ပိဋကတ်သုံးပုံကို
ဆင်ခြင်တော်မူ၏။

ထို့နောက် အဇ္ဇပါလညောင်ပင်အောက်နှိုက် ၇
ရက်သမာပတ်ဝင်တော်မူ၏။ ထို့နောက် အရှေ့တောင်ထောင့်အရပ်နှိုက်
မုဉ္ဇလိန္ဒာနဂါးမင်းစောင့်သော ကျည်းပင်အိုင်နှိုက် ၇ ရက်သမာ ပတ်ဝင်တော်မူ၏။

ထို့နောက် အနောက်တောင်အရပ်ဖြစ်သော လင်းလွန်းပင်နှိုက် ၇
ရက်သမာပတ်ဝင်တော် မူ၏။ ၇ ရက် ၇ လီလည်သော်

သတ္တသတ္တာဟရောတော်မူသောနေ့နှိုက် သိကြားမင်းလှူသော တံ
ပူမျက်နှာသစ်ရေကိုလည်း သုံးတော်မူ၏။

ထိုအခါ ဒက္ခိဏာပထတိုင်း ဥက္ကလာဘမြို့မှ ဥတ္တရာပထတိုင်းသို့
လှည်းငါးရာနှင့် ကုန်ပြု၍ ပြန်လာကုန်သော
တပုဿဘလ္လိကညီနောင်နှစ်ယောက်တို့သည် လင်းလွန်းပင်အနီးသို့ ရောက်
လာကုန်၏။

ထိုကုန်သည်ညီနောင်တို့၏ ရှေးဘဝနှိုက် သဟာရဖြစ်ဖူးသော
ရုက္ခစိုးနတ်သည် ညီနောင် နှစ်ယောက်တို့အား ဘုရားရှင်ကို ဖူးတွေ့စေခြင်းငှာ
လှည်းနွားတို့ကို မသွားရအောင် နတ်တန်ခိုး ဖြင့်ချုပ်ထား၍
ညီနောင်နှစ်ယောက်တို့သည် လှည်းနွားမသွားသည်ကို အကြောင်းပြု၍
ရုက္ခစိုးနတ်အားတောင်းပန်ကုန်၏။

ရုက္ခစိုးနတ်လည်း ပကတိကိုယ်ထင်ပြု၍ “
သင်တို့ကိုတစ်ပါးသောအကြောင်းကြောင့် ချုပ် သည်မဟုတ် ဘုရားပွင့်သည့် ၇ ရက်
၇ ကြိမ်လည်ပြီး ယခုလည်း လင်းလွန်းပင်နှိုက် နေတော်မူ၏။
ဘုရားကိုဖူးတွေ့စေခြင်းငှာ ငါချုပ်ထားသည်။ သင်တို့ဘုရားရှင်ကိုလည်း
ဖူးတွေ့ကုန်။ အလှူဝတ္ထု ကိုလည်း လှူလေကုန်။ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မမူသည် ၄၉
ရက်ရှိပြီး သင်တို့ အလှူဦးကို လှူရ လတ္တံ့။”

ရုက္ခစိုးနတ်ဆိုလျှင် ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည်
ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်၍ ပျားဆုပ်မုန့်၊ ကြွက်ကျစ်မုန့်တို့ကိုစီရင်၍
လင်းလွန်းပင်နှိုက်နေတော်မူသော ဘုရားရှင်အား ကပ်ပေကုန်၏။

ဘုရားရှင်လည်း ရှေးရှေးသောဘုရားတို့သည် လက်ဖြင့်ခံသည်လော
သပိတ်ဖြင့်ခံသည် လောဟု ဆင်ခြင်တော်မူလျှင် သပိတ်ဖြင့်ခံသည်ကို
သိတော်မူသော် လင်းလွန်းပင်နှိုက်နေတော်မူ သော ခဏနှိုက် စတုမဟာရာဇ်

နတ်လေးယောက်တို့သည် ကုန္ဒနီလာသပိတ်လေးလုံးကို ကပ်လှာ ကုံ၏။

ဘုရားရှင်လည်း ပါယ်တော်မူ၏။ ထိုနောင်မှမြေသပိတ်လေးလုံးကို ကပ်ပေကုန်၏။ ဘုရား ရှင်လည်း ခံတော်မူ၏။

ထိုနတ်မင်းလေးယောက်တို့အားလည်း နှလုံးအထွေးထွေးမရှိစေခြင်းငှာ သပိတ်လေးလုံးကိုဆင့်၍ နှိပ်တော်မူ၏။ အနားလေးရစ်နှင့် တစ်လုံးတည်းဖြစ်၏။ ထိုမြေသပိတ်ဖြင့် ကုန်သည်တို့လှူသော ပျားဆုပ်မို့တို့ကိုခံ၍ ဘုံးပေးတော်မူ၏။

ကုန်သည်ညီနောင်တို့လည်း ဘုရားရှင်ကိုတွေ့သဖြင့် ဒွေဝါစိက သရဏဂုဏ်နှိုက်တည်ကုန် ၏။ ဒွေဝါစိကသရဏဂုဏ်ဟူသော်ကား သဃ်မရှိသေး။ ဘုရားနှင့်တရားသာရှိသောကြောင့် ဗုဒ္ဓံသ ရဏံဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံသရဏံဂစ္ဆာမိဟု နှစ်ခွန်းသာရွတ်၍ ဆောက်တည်သောသရဏဂုဏ်တည်း။

ကုန်သည်ညီနောင်တို့လည်း ဘုရားရှင်နှိုက် ကြည်ညိုသောအားဖြင့် အကျွန်ုပ်တို့ပြည်သို့ ရောက်လျှင် ကိုးကွယ်ရာကိုပေးတော်မူပါ လျှောက်ထားတောင်းပန်ကုန်၏။ ဘုရားရှင်လည်း လကျော်လက်ဖြင့် ဥက္ကောင်းတော်ကို သုံးသပ်တော်မူလျှင် ဆံတော်လေးချောင်းပါ၏။

လက်ဝဲလက်ဖြင့် သုံးသပ်တော်မူလျှင် ဆံတော်လေးချောင်းပါပြန်၏။ ရှစ်ဆူသောဆံတော် ဓာတ်ကို တဖုဿဖလိကညီနောင်တို့အား ကိုးကွယ်ရာဖြစ်စေခြင်းငှာ အပ်တော်မူ၏။

တဖုဿ ဖလိကညီနောင်တို့လည်း ဆံတော်ဓာတ်ရှစ်ဆူကို ဆောင်ယူ၍ မိမိတို့နေမြဲဒက္ခိန္နာပထတိုင်း ဥက္ကလာဘမြို့သို့ ပြန်အံ့သောငှာ ဘုရားရှင်ကို တောင်းပန်ကုန်၏။ ဘုရားမြတ်စွာ လည်း သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်တော်မူလျှင် လွန်လေပြီးသော ကတ္တုသန်၊ ကောဏာဂုဏ်၊ က သပနောင်တော်ဘုရားသုံးဆူတို့ကို ကိုယ်တော်ရှိစည်းစေတီတည်၍ ဌာပနာမြဲဖြစ်သော သိင်္ဂုတ္တရ ကုန်းအရပ်ကို မြင်တော်မူ၏။

ငါ၏ ဆံတော်ဓာတ်ကို နောင်တော်ဘုရားသုံးဆူတို့ တောင်ဝှေး၊ ရေစစ်၊
သင်းပိုင်၊ ပရိဘောဂစေတီတည်ရာ သိင်္ဂုတ္တရကုန်းထိပ်နှိုက် ဌာပနာ၍
ကိုးကွယ်လေကုန်ဟု မိန့်တော်ရှိလိုက်၏။ ကုန်သည်ညီနောင်တို့လည်း
ပတ္တမြားဣန္ဒနီလာ၊ မြ၊ ပုလဲ၊ ရွှေငွေရတနာကျောက်တို့ဖြင့် အဆင့်ဆင့် သွတ်၍
ဆံတော်ဓာတ်ကို ဆောင်လေကုန်၏။

ခရီးအကြား အဇုတ္တမြို့သို့ ရောက်သောအခါ အဇုတ္တမင်းသည်
ဆံတော်ဓာတ်နှစ်ဆူကို မ ပေးလိုက်ဘဲနှင့် အနိုင်မင်း အာဏာဖြင့်
တောင်းယူလိုက်၏။ ကုန်သည်ညီနောင်တို့လည်း ထိုအဇုတ္တမြို့မှသည်
လှည်းနွားများကိုစွန့်ပြစ်၍ သင်းဘောစီးလျက် ဆံတော်ဓာတ်ခြောက်ဆူကို ဆောင်၍
လာကုန်သည်ရှိသော် ဆံတော်ဓာတ်ခြောက်ဆူတို့သည် ယမိုက်ပြာဠိဟာ ပြတော်မူ၏။
။

နဂါးတို့မြင်လျှင် တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းရှိရာ၏ ဟု
လူ့အဆောင်အယောင်ဖန်ဆင်း၍ သင်းဘောသို့လာကုန်၏။

သင်းဘောသို့ရောက်လျှင် ဆံတော်ဓာတ်ပါကြောင်းသိ၍
ဆံတော်ဓာတ်နှစ်ဆူကို နဂါးတို့ တန်ခိုးဖြင့်ကွယ်ဝှက်၍ နဂါးပြည်သို့ ပြန်သွားကုန်၏။
။ ကုန်သည်ညီနောင်တို့လည်း ဆံတော်ဓာတ် နှစ်ဆူပြောက်သည်ကိုသိလျှင်
နှလုံးမသာခြင်းနှင့်တကွ ဆံတော်ဓာတ်လေးဆူကိုသာ ဆောင်ယူ၍ မိမိတို့နေရာ
ဥက္ကလာပမြို့သို့ အဆောတလျှင် ပြန်သွားလေကုန်၏။

မြို့သို့ရောက်လျှင် ဥက္ကရာပထတိုင်းမှ သင်တို့နှိုက်
အဘယ်ကုန်ပါသနည်းဟု ဥက္ကလာပ မင်းက မေးလျှင် အကျွန်ုပ်တို့နှိုက်
တစ်စုံတစ်ခုသောရောင်းဝယ်အပ်သော ကုန်စည်မပါပါ။ နိဗ္ဗာန်
လက်ဆောင်ဖြစ်သော ဘုရားရှင်ဆံတော်ဓာတ်ပါပါသည်ဟု လျှောက်ပေကုန်၏။

ဥက္ကလာမင်းလည်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာခြင်းနှင့်တကွ

ဆံတော်ဓာတ်ရသောအကြောင်းကို မေးမြန်းလျှင် အကျွန်ုပ်တို့အဆွေ ဖြစ်ဖူးသော နတ်သည် တိုက်တွန်းပေ၍ လင်းလွန်းပင်ရင်းနှိုက် ဘုရားရှင်ကို ဖူးတွေ့ရ၏ ။

ဘုရားမြတ်စွာလည်း သင်တို့ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆံတော်ဓာတ်ရှစ်ဆူကို အပ်တော်မူ၏ ။ ဆံ တော်ဓာတ်ကိုဆောင်ယူ၍ လာခဲ့လျှင် အဇုတ္တမြို့ရှိက် အဇုတ္တမင်းသည် အကျွန်ုပ်တို့မပေးလိုဘဲနှင့် မင်းအာဏာဖြင့်ဆံတော်ဓာတ်နှစ်ဆူကို ယူလေသည်။

တစ်ဖန်လာခဲ့ပြန်လျှင် နဂါးတို့လူယောင်ဖန်ဆင်း၍ ဆံတော်ဓာတ်ပါကြောင်းသိသည်နှင့် န ဂါးတို့တန်ခိုးအားဖြင့် ဆံတော်ဓာတ်နှစ်ဆူကို ယူဆောင်ပြန်သည်။ အကျွန်ုပ်တို့နှိုက် ဆံတော်ဓာတ် လေးဆူသာ ယခုပါကြောင်းကို မိမိတို့သခင် ဥက္ကလာပမင်းအားလျှောက်၍ ဆံတော်ဓာတ်ကို အပ် ပေကုန်၏ ။

ဥက္ကလာမင်းလည်း ငါတည်းဆံတော်ကို ကိုးကွယ်ထိုက်သည်မှန်လျှင် ဘုရားရှင်အပ်တော် မူရင်းတိုင်း ဆံတော်ဓာတ်ရှစ်ဆူကိုမြင်ရသည်ဖြစ်စေသောဟု မိဋ္ဌာန်၍ ဆံတော်ဓာတ်ထည့်သော ကြုတ်ကိုဖွင့်လျှင် အဇုတ္တမင်းယူလိုက်သော ဆံတော်ဓာတ်နှစ်ဆူ၊ နဂါးတို့ယူလိုက်သော ဆံတော် ဓာတ်နှစ်ဆူတို့သည် ကြုတ်ထဲသို့ကြွလာကြပြန်၍ ဥက္ကလာမင်းလည်း အလွန်သဒ္ဓါ ဝမ်းမြောက်ခြင်း နှင့်တကွ ကျွန်ညီနောင် ကျေးဇူးကြီးလှ၏ ဟု မြို့တစ်ဝက်ကို စားစေဟုခွဲ၍ ပေးအပ်လေသည်။ ခပ်သိမ်းသော ပြည်သူအပေါင်းခြံရံလျက် ပူဇော်ခြင်းသဘင်ကြီးစွာခံခြင်းကို ပြုစေသတည်း။

တဖုဿဖလိကညီနောင်တို့လည်း ငါ၏ ဆံတော်ဓာတ်ကို ကက္ကသန်၊ ကောဏာဂုမ်၊ ကဿ ပနောင်တော်ဘုရားသုံးဆူတို့ သက်တော်ရှိစဉ် တည်မြဲဖြစ်သော သိဂုံတ္တရကုန်းထိပ်နှိုက် စေတီ တည်၍ ကိုးကွယ်လေကုန်ဟု ဘုရားအမိန့်တော်ရှိလိုက်ကြောင်းကို မိမိသခင် ဥက္ကလာပမင်းကြီး အား လျှောက်ပြန်ကုန်၏ ။

ဥက္ကလာပမင်းလည်း ဘုရားရှင်အမိန့်တော်ရှိလိုက်တိုင်း

သိဂုံတ္ထရကုန်းနှိုက် ဆံတော်ဓာတ် ကို စေတီတည်၍ ကိုးကွယ်အံ့။

သိဂုံတ္ထရကုန်းနှိုက် ဘုရားရှင်တို့၏ စေတီရာဌာပနာတိုက်ကို ရှာ လေအမိန့်ရှိ၍
မှူးမတ်တို့လည်း ရှာရကုန်၏ ။

မှူးမတ်တို့လည်း သိဂုံတ္ထရကုန်းနှိုက် ဌာပနာတိုက်ကို သိသူ

စူးစမ်းရှာဖွေ၍ မရကြောင်းနှင့် တကွ မင်းအားလျှောက်ပေကုန်၏ ။ မင်းလည်း
ရှေးလူဟောင်းကြီးတို့ကိုခေါ်၍ ပေးလေကုန်ဟု မိန့် တော်မူပြန်၏ ။

မှူးမတ်တို့လည်း ရှေးလူဟောင်းကြီးတို့ကိုခေါ်စေ၍

မေးမြန်းသော်လည်း မသိကြကုန်။ မ သိကြောင်းနှင့်တကွ

မှူးမတ်တို့ကလျှောက်ပြန်လျှင် ဥက္ကလာပမင်း ကုန်သည်ညီနောင်တို့လည်း

ဘုရားရှင်အမိန့်တော်အတိုင်း သိဂုံတ္ထရကုန်းနှိုက်

စေတီတည်ရာဌာပနာတိုက်ကိုစိစစ်ရှာဖွေ၍ မရခဲ့ သော် ငါတို့အား

ကိုးကွယ်စရာမရှိပြီဟု စိုးရိမ်ကြီးစွာဖြစ်ကြကုန်၏ ။

ထိုခဏနှိုက် သိကြားမင်းပဏ္ဍုကမ္မလာတင်းခက်တကြောရှိ၍

သိကြားမင်းစုံ စမ်းဆင့်ခြင် တော်။ ဥက္ကလာပမင်းစေတီတည်ရာကို

မရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော တောင့်တခြင်းကိုသိ၍ သိကြား မင်းလာရောက်ပေ၏ ။

နတ်တကာအပေါင်းတို့လည်း ရောက်လှာကုန်၏ ။ သိဂုံတ္ထရကုန်းနှိုက်

နတ်တို့တန်ခိုး အ ရောင်အဝါဖြင့် ထိန်ထိန်လင်းမျှရှိကုန်၏ ။ ဥက္ကလာပမင်းနှင့်

ကုန်သည်ညီနောင်တို့လည်း သိကြားမင်းရောက်သည်ဖြစ်မည်။

သိကြားမင်းကို အမှီပြု၍ ရှေးဘုရားသုံးဆူတို့၏

စေတီတိုက်ကိုတွေ့တော့မည်ဟု ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာရှိကုန်၏ ။ ဥက္ကလာပမင်းနှင့်

ကုန်သည်ညီနောင်တို့လည်း ရှေးဘုရားသုံးဆူတို့၏ စေတီတည်ရာတိုက်ကို

ရှင်သိကြားမင်းသိပါမူကား ငါတို့အား ကြားပါလောဟု တောင်းပန်ကုန်၏ ။

သိကြားမင်းလည်း ရှေးဘုရားသုံးဆူတို့၏ လက်ထက်ကို ငါမမိ၍ မသိဆိုပေ၏။

ဥက္ကလာမင်းနှင့် ကုန်သည်ညီနောင်တို့လည်း ရှင်သိကြားမင်းမှ မသိခဲ့သော် ထိုအရပ်ကို အဘယ်သူသိပါအံ့နည်းဟု နှလုံးမသာခြင်းရှိဟန်ပြကုန်၏။
။ ငါပင်မသိသော်လည်း ငထက်ကြီးသော နတ်လေးယောက်တို့သည် ဘုမ္မစိုး၊ ရုက္ခစိုးဖြစ်ကုန်သော ရေသဖန်းပင်စောင့်နတ်၊ ဣန္ဒနတ်၊ ဂေါရိန္ဒနတ်၊ ဒက္ခိဏနတ်၊ ရောဟနီနတ်၊ မှော်ဘီနတ်၊ အမြိတ္တာနတ်၊ ဆူးလေနတ်တို့သည် ရှိကုန်၏ ဟု သိကြားမင်းဆို၏။

ရှင်သိကြားမင်း ထိုနတ်တို့ကိုခေါ်မေး၍ မေးပါလောဟု ဥက္ကလာပမင်းက တောင်းပန်၍ သိကြားမင်းလည်း ထိုနတ်တို့ခေါ်၍ အရှင်ဘုမ္မစိုး၊ ရုက္ခစိုးဖြစ်ကုန်သော ရေသဖန်းပင်စောင့်နတ်၊ ဣန္ဒနတ်၊ ဂေါရိန္ဒနတ်တို့ ရှေးဘုရားသုံးဆူတို့၏ စေတီတည်ရာ ဌာပနာတိုက် သိင်္ဂုတ္တရကုန်းကို မသိပါကုန်လောဟု မေး၏။

ရေသဖန်းပင်စောင့်နတ်၊ ဣန္ဒနတ်၊ ဂေါရိန္ဒနတ်တို့လည်း အကျွန်ုပ်တို့သည် ရှေးဘုရားတို့ကို မမိဖြစ်၍ မသိပါကုန်ဟု လျှောက်ကုန်၏။

ထို့နောက် ဒက္ခိဏနတ်ကိုမေး၍ အကျွန်ုပ်လည်း ရှေးဘုရားတို့မမိ။ ဂေါတမဘုရားဖြစ်သည် ကိုသာသိ၏ ဟု လျှောက်၏။ ထို့နောက် ရောဟနီနတ်၊ မှော်ဘီနတ်၊ အမြိတ္တာနတ်တို့ကိုမေးလျှင် အကျွန်ုပ်တို့ ပါကုန်၏။

သိင်္ဂုတ္တရကုန်း၌ ကတ္တုသန်ဘုရားရှင်တောင်ဝှေးတော်၊ ကောဏာဂုမ်ဘုရားရှင်မမခရိုင် ရေစစ်တော်၊ ကဿပဘုရားရှင် သင်းပိုင်တော်ကို ဌာပနာသည်ဟူ၍ လျှောက်ကြကုန်၏။

ထို့နောက် ဆူးလေနတ်ကိုမေးပြန်လျှင် အကျွန်ုပ်သိပါ၏။ ကတ္တုသန်ဘုရားလက်ထက် သည်အရပ်တွင် အကျွန်ုပ်ဘီလူးဖြစ်၍ တစ်နေ့တစ်နေ့ ဆင်တစ်စီးကုန်အောင်စား၏။ တစ်နေ့သ နှိုက် ဆင်ရှာမည်သွားရာတွင်

ကတ္တုသန်ဘုရားရှင်ကိုတွေ့၍ သရဏဂုဏ်နှိုက်တည်၏။

ဘုရားရှင်လည်း သင်တို့ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ တောင်ဝှေးတော်ကိုပေး၍
သိဂုံတ္တရကုန်းထိပ် သည်အရပ်တွင် ဌာပနာ၍ ကိုးကွယ်သည်ဟူ၍ ပြောပေ၏။

ထိုစကားကိုကြားလျှင် ဥက္ကလာပမင်းနှင့်
တဖုဿဖလိကညီနောင်တို့သည် အလွန်ဝမ်း မြောက်ခြင်းရှိကုန်သည်ဖြစ်၍
အရှင်နတ်မြတ်တို့ ကျေးဇူးကြီးလှ၏ ဟု ချီးမွမ်းကုန်၏။ ဥက္ကလာပမင်း နှင့်တကွ
သိကြားမင်းလည်း ထိုနတ်တို့ပြညွှန်သော စေတီရာကိုတူး၍ ကြည့်လျှင်
မေခရိုင်ရေစစ် သင်းပိုင် တောင်ဝှေးတော်တို့ကို ဌာပနာသောတိုက်ကိုတွေ့ကုန်၏။

အလျားအနံ အစောက်အားဖြင့် အတောင်ဆယ့်လေးတောင်ရှိသည်။
ဌာပနာတိုက်ကို နတ်တို့၏ တန်ခိုးဖြင့် ထပ်လုပ်ပြင်ဆင်၍ ပြီးလျှင်
တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှ နတ်တို့ဆောင်ယူအပ် သော ရွှေဖြင့်ပြီးသော
အထုတစ်တောင်ရှိသော ကျောက်ဖျာခြောက်ချပ်တို့ကို အရံအခံပိတ်အဖုံး
စီရင်ပြီးလျှင် ရွှေဆောင်ပန်းငါးဆူတည်၏။ ထိုဆောင်ပန်းပေါ်နှိုက်
ပတ္တမြားဆောင်းပန်း ငါးဆူတည် ပြန်၏။

အရက်လေးမျက်နှာနှိုက် နတ်တို့စီရင်အပ်သော စက်ယန္တရားကိုထား၏
။ စက်ယန္တရားဖြင့် သံကွန်ရွက်ခုနစ်ထပ်ရံ၏။ ဆံတော်ဓာတ်ရှစ်ဆူကို
ပတ္တမြားကြုတ်နှိုက်သွတ်၍ ဌာပနာအံ့ဟုစီရင် ပြီးလျှင်
ဆံတော်ဓာတ်ရေသပ္ပာယ်ရန်ကို သိကြားနတ်တို့ဆင်ခြင်သော်
နဝဒါသီဒါသမုဒ္ဒရာမြစ်ကြီး ငါးသွယ် မြစ်ငယ်ငါးရာသော အိုင်နှိုက်ရှိသောရေသည်
မမြတ်ရာချေ။

သိဂုံတ္တရကုန်း၌ ရေရှိရာ၏ ဟု တွင်းတူးစေလျှင် ရေလည်းပေါ၏။
ပတ္တမြားအိုးပျစ် လေး ဆယ့်ကိုးလုံးလည်းရ၏။ ထိုအိုးတို့ဖြင့်
နတ်သားလေးကျိပ်ကိုးယောက်တို့ကို ရေဆောင်စေ၍ ဆံ တော်ဓာတ်ကို

ရေသပ္ပာယ်ပြီးလျှင် ဆံတော်ရှင်လည်း ကောင်းကင်သို့ပျံတက်တော်မူ၍ ဘုရား
လေးဆူတို့သဏ္ဌာန်ကိုပြ၍ ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်လွှတ်တော်မူ၏။

ရောင်တော်လွှတ်ပြီးလျှင် တဖုဿဖလိက ညီနောင်ထိပ်နှိုက်တည်ပြီးမှ
ပတ္တမြားကြုတ်၌ ဆံတော်ရှစ်ဆူတို့ထည့်၍ ဌာပနာပြီးလျှင် အရပ်ရှစ်မျက်နှာမှ
ဆံတော်ဓာတ်သို့ ရှေးရှုရံလျက် သိ ကြားမင်း မိဖုရား ဥက္ကလာပမင်း မိဖုရား
ကုန်သည်ညီနောင်တို့အရပ်ကို ရတနာရွှေစင်ဖြင့် စီရင်၍ ပူဇော်ဟန်ရံလျက်ထား၏။

ရွှေငွေပန်းဆိုင်နှိုက်ပန်းခိုင်ပတ္တမြား လူနီလာ မြစိန်ကြောင်
ပုလဲစသော ရတနာမြို့တို့ဖြင့် ဌာပနာတိုက်နှိုက် လူနတ်တို့လည်း ပူဇော်ကြသည်။
ပုဆစ်ခန့်နစ်၏ ဟူသတည်း။ ထိုနောင်မှ တိုက် ကို သေချာအောင်ပိတ်၍
စေတီကြီးစွာတည်သည်။ ထိုမှစ၍ ထီးဆောင်းမင်းအဆက်မပြတ် ချီး
မြှောက်ကိုးကွယ်ကုန်သတည်း။

ဘုရားဖွားတော်မူသည် သက္ကရာဇ် ၆၈ ခုတည်း။ သက္ကရာဇ် ၉၇ ခုတွင်
တောထွက်တော်မူ သတည်း။ ခြောက်နှစ်ဒုက္ကစရိယာ ကျင့်တော်မူ၍ သက်တော် ၃၅။
သက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခု ကဆုန်လ ပြည့် ဘုရားဖြစ်တော်မူသတည်း။

ဘုရားဖြစ်ပြီးလျှင် သတ္တသတ္တာဟလွန်တော်မူ၍ ၎င်းသက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခု
ဝါဆိုလဆန်း ၆ ရက်နေ့ တဖုဿဖလိက ညီနောင်တို့အား
ဆံတော်ရှစ်ဆူကိုအပ်တော်မူသတည်း။ ၎င်းသက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခု တပေါင်းလပြည့်
ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ သိဂုံတ္ထရကုန်းနှိုက် ဆံတော်ဓာတ်ရှစ်ဆူကို ဥက္ကလာပမင်း သိ
ကြားမင်းတို့ဌာပနာ၍ ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကို တည်ကုန်သတည်း။

ဘုရားရှင်သက်တော်ရှိစဉ် သဒ္ဓါစေတနာပွားစေခြင်းငှာ
သဒ္ဓါစေတနာပွားသဖြင့် အဘန်တ လဲးလဲးဖူးမြင်စေခြင်းငှာ အဘန်တလဲးလဲး
ဖူးမြင်သဖြင့် ပုညသမ္ဘာရများစေခြင်းငှာ ပုညသမ္ဘာရများ သဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်၏
အဆောက်အဦးဖြစ်စေခြင်းငှာ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်၏ အဆောက်အဦးဖြစ်သဖြင့်

မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကိုရစေခြင်းငှာ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကိုရသဖြင့် ဇာတိဇရာ
ဗျာဓိမရဏာတည်းဟူသော ဝဋ် ဒုက္ခဘေးမှလွတ်မြောက်စေခြင်းငှာ
ရတနာသိင်္ဂီမည်သော ကုန်းဘောင်ပြည်ကြီးနှိုက် မြန်မာဦးစွန်
ထွန်းတောက်ပတော်မူ၍ အပြည်ပြည်အတိုင်းတိုင်းကို အစိုးရတော်မူသော
လွန်စကြာရှင်ဆင်ဖြူ များသခင် ဖြစ်တော်မူသော သာသနာ့ဒါယကာ
ရေမြွေသခင်အရှင် အလောင်းမင်းတရား ဆရာမ
ဟာအတုလယသမဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော် ရန်ကုန်ဘုရားသို့ ရှိခိုးစုံလှာရာတွင်
ခပ်သိမ်းသောသူတို့ ကို သိလွယ်စိမ့်သောငှာ အကျဉ်းမျှစီရင်သော
ဒဂုံဆံတော်ရှင်သမိုင်းကား ပြီးပြည့်စုံပြီ။ သာသနာ တော် ၂၂၀၃ ခု
ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၂၁ ခု သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၇ ရက် သောကြာနေ့စီရင်၍
ပြီးသည်။

ရှေးရှေးသောမင်းတို့လက်ထက် ဒဂုံမြို့ တွင်သတည်း။
သာသနာဒါယကာတော်မင်းတရား ကြီးလက်ထက် ဒဂုံမြို့ကရပ်နေ၍
အပြည်ပြည်အတိုင်းတိုင်းနှိမ်နင်း၍ သိမ်းယူတော်မူသဖြင့် ရန် အပေါင်းကုန်သည်ကို
အကြောင်းပြု၍ ရန်ကုန်မြို့ဟု သမုတ်တော်မူပြန်သတည်း။

ဆံတော်ရှင်ဘုရားနှိုက်လည်း လေးမျက်နှာထုတ်၍
မုခ်ဦးနှိုက်ရွှေဇရပ်ကြီး လေးဆောင်မုခ် မှန်ကင်း စိန်ဖူးနှင့်တကွ
လှူတော်မူသတည်း။

သက္ကရာဇ် ၁၁၂၁ ခု မင်းဧကရာဇ်မိဖုရားကြီး သားတော် သမီးတော်
ညီတော် နှမတော် ဆွေတော်မျိုးတော် မှူးတော်မတ်တော်အပေါင်းနှင့်
ရတနာသိင်္ဂီမြို့တော်မှ ရန်ကုန်မြို့သို့ စုန်တော် မူ၍ သတင်းကျွတ်လ
ဘုရားဖူးတော်မူသတည်း။

သိဂုံတ္တရဆံတော်ရှင် ကုန်းအရံကား။ ၉၉ ကုန်းတည်း။
စေတီတော်ကုန်းနှင့်သော် ကုန်း ပေါင်း ၁၀၀ တည်း။ ။ပြီး၏ ။

(ပေစာတိုက်အမှတ် ၁၃၁၃၈၊ ရေးကူးသူ မတင်တင်ထွန်း)

အခန်း (၂)

ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်ကြီး၏ မူလဇစ်မြစ်

ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးကို တည်ထားကိုးကွယ်သူများမှာ တပုဿ၊

ဘလ္လိကကုန်သည်ညီ နောင်နှင့် ဥက္ကလာပမင်းကြီးတို့ဖြစ်ကြောင်း

ရွှေတိဂုံဘုရားသမိုင်းများတွင် တွေ့ရှိရပါသည်။ ဗုဒ္ဓ မြတ်စွာဘုရားရှင်

ဟောတော်မူခဲ့သော ပါဠိပိဋကတ်တော်များတွင် ယင်းကုန်သည်ညီနောင်အမည်

များကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ဝိနည်းပိဋကတ်မဟာဝဂ်ပါဠိတော်၊ မဟာခန္ဓက မြန်မာပြန်တွင်

မြတ်စွာဘုရားသည် ခုနစ် ရက်လွန်သဖြင့် ထို (အရဟတ္တဖိုလ်) သမာဓိမှထတော်မူ၍

ကျည်းပင်ရင်းမှ လင်းလွန်းပင်သို့ချဉ်း ကပ်၍ လင်းလွန်းပင်ရင်း၌ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး

အရဟတ္တဖိုလ်ချမ်းသာကို ခံစားလျက် တင်ပျဉ်ခွေ ကာ တစ်ထိုင်တည်းနေတော်မူ၏

။

ထိုအခါ တပုဿဘလ္လိကကုန်သည် (ညီနောင်) တို့သည်

ဥက္ကလာဇနပုဒ်မှ ထိုအရပ်သို့ ခရီး ရှည်သွားကုန်၏ ။ ထိုအခါ

ကုန်သည်ညီနောင်တို့၏ ဆွေမျိုးသားချင်းဖြစ်ဖူးသော ဘုမ္မစိုးနတ်သည်

ကုန်သည်ညီနောင်တို့အား “ အချင်းတို့ ဤမြတ်စွာဘုရားသည်

ရှေးဦးစွာသစ္စာလေးပါးကို သိတော် မူသည်ဖြစ်၍ လင်းလွန်းပင်ရင်း၌

သီတင်းသုံးနေတော်မူ၏ ။

သွားကုန်လော့ ထိုမြတ်စွာဘုရားကို မုန့်ကြွက်ကျစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊

ပျားမုန့်ဆုပ်ဖြင့် လည်းကောင်း လုပ်ကျွေးကုန်လော့။ ထိုသို့လုပ်ကျွေးခြင်းသည်

သင်တို့အား ရှည်မြင့်စွာသော နေ့ ညဉ့်ပတ်လုံး စီးပွားချမ်းသာခြင်းသည်ဖြစ်လတ္တံ့

”ဟု ဆိုလေ၏။

ထိုအခါ တပုဿ ဘလ္လိကကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် မုန့်ကြွက်ကျစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပျားမုန့်ဆုပ်ကိုလည်းကောင်း ယူ၍ မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ချဉ်းကပ်ပြီးလျှင် ရှိခိုးလျက် တစ်ခုသောနေ ရာ၌ တည်နေကြပြီးသော် မြတ်စွာဘုရားအား “ အရှင်ဘုရား မြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ်တို့၏ မုန့်ကြွက်ကျစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပျားမုန့်ကိုလည်းကောင်း၊ အလှူခံတော်မူပါ။

ယင်းသို့ အလှူခံတော်မူခြင်းသည် အကျွန်ုပ်တို့အား ရှည်မြင့်စွာသောနေ့ညဉ့်ပတ်လုံး စီး ပွားချမ်းသာဖြစ်ရာပါ၏ ”ဟု လျှောက်ကုန်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားအား “ ဘုရားတို့မည်သည် လက်ဖြင့် မခံယူကုန်။ ငါသည် မုန့်ကြွက် ကျစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပျားမုန့်ဆုပ်ကိုလည်းကောင်း အဘယ်သို့ခံယူရအံ့နည်း ”ဟု အကြံဖြစ်ပေါ် ၏။

ထိုအခါ နတ်မင်းကြီးလေးပါးတို့သည် မိမိတို့၏ စိတ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ စိတ်အကြံကိုသိ၍ အရပ်လေးမျက်နှာတို့မှ ကျောက်ညိုဖြင့်ပြီးကုန်သော သပိတ်လေးလုံးတို့ကို မြတ်စွာဘုရားအား “အရှင်ဘုရား မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသပိတ်ဖြင့် မုန့်ကြွက်ကျစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပျားမုန့်ဆုပ်ကို လည်းကောင်း ခံယူတော်မူပါ ”ဟု ဆက်ကပ်ကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် အသီးအသီးအဖိုးများစွာ ထိုက်တန်သည့် ကျောက်ညိုဖြင့်ပြီးသော သ ပိတ်ဖြင့် မုန့်ကြွက်ကျစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပျားမုန့်ဆုပ်ကိုလည်းကောင်း ခံယူ၍ ဘုဉ်းပေးတော်မူ၏။ ထိုအခါ တပုဿ ဘလ္လိက ကုန်သည်တို့သည် မြတ်စွာဘုရားသည် သပိတ်မှလက်ကိုဖယ်ပြီးပြီဟု သိ၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်စုံကိုဦးခိုက်၍ မြတ်စွာဘုရားကို “ အရှင်ဘုရား အကျွန်ုပ်တို့သည် မြတ်စွာဘုရားကို ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်ပါကုန်၏။

တရားတော်ကိုလည်း ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်ပါကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ် တို့ကို ယနေ့မှစ၍ အသက်ထက်ဆုံး
ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သော ဥပါသကာတို့ဟူ၍ မှတ်ယူတော်မူ ပါ ”ဟု လျှောက်ကုန်၏
။

ထိုကုန်သည်ညီနောင်နှစ်ယောက်တို့သည်ကား လောက၌ ရှေးဦးစွာ
ဒွေဝါစိက သရဏဂုံ (နှစ်ကြိမ်ရွတ်ဆို၍ ဆောက်တည်အပ်သောသရဏဂုံ)
တည်သော ဥပါသကာတို့ဖြစ်ကုန်၏ ဟု ဟောတော်မူခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။၁

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ဟောတော်မူခဲ့သော ပါဠိတော်ပါ တပုဿ၊
ဘလ္လိကကုန်သည်ညီနောင်တို့ သည် မြန်မာနိုင်ငံမှဖြစ်ကြောင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များက
ယုံကြည်ကြပါသည်။ ရွှေတိဂုံသမိုင်းများ တွင်လည်း ပါဠိတော်ပါ
ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် ရွှေတိဂုံဘုရားကိုတည်ကြောင်း ဖော်ပြကြပါ သည်။

ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာများတွင်လည်း တပုဿ၊
ဘလ္လိကတို့အကြောင်းပါရှိမှု တွေ့ရှိရပါ သည်။

ပိဋကတ်တော်နှင့်စပ်မှတ်စုထွေလာ သိကောင်းစရာကျမ်းတွင် တပုဿ၊
ဘလ္လိကကုန် သည်အလောင်းတို့သည် ပဒုမုတ္တရဘုရားရှင်လက်ထက်တော်ဝယ်
ဟံသာဝတီမင်းနေပြည်၌ အ မျိုးကောင်းသားများဖြစ်ကြသည်။

ထိုညီနောင်တို့သည် အကျွန်ုပ်တို့၏
ဘုရားအလောင်းတော်ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ သည်မှ ရှေးမဆွကပင် “
အသိတဉ္စနမြို့ ”ဝယ် သူကြွယ်သားများဖြစ်လာကြ၍ နောင်တော်ကား “တပုဿ”၊
ညီတော်ကား “ ဘလ္လိက” အမည်ရှိကြလေသည်။

ထိုဂေါပါလက သူဌေး၏ သားညီနောင်တို့သည် အကျွန်ုပ်တို့၏
ဘုရားရှင်လက်ထက်တော် ဝယ် ပေါက္ခရဝတီမြို့၌ လှည်းကုန်သည်၏
သားဖြစ်လာကြ၍ နောင်တော်ကား တပုဿ (တပဿ= တပဿုသီ) ညီတော်ကား

ဘလွီကအမည်ရှိကြလေသည်။

ဝိနည်းမဟာဝါ ပါဠိတော်ဝယ်

ဥက္ကလာဟုလာရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာဝယ်
ပေါက္ခရဝတီနဂရေဟု လာရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း “ ပေါက္ခရဝတီမြို့သည်
ဥက္ကလာဇနပုဒ်၌ ပါဝင်သည် ”ဟုဆိုသော် သင့်အံ့ထင်သည်။

ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် မိခင်ဟောင်း ဘုမ္မစိုးနတ်၏ စကားကို
ကြားသိရလျှင် နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်သောစိတ်နှလုံးရှိကြကာ
မုန့်ကြွက်ကျစ်နှင့်ပျားမုန့်ဆုပ်တို့ကို ရွှေခွက်ဖြင့်ထည့်ယူ၍ ဘု ရားရှင်အထံတော်သို့
သွားရောက်ကြလျက် “ ရှင်တော်ဘုရား ဤဘောဇဉ်ကိုအလှူခံတော်မူပါဘု ရား ”ဟု
လျှောက်ထားကြလေသည်။

ထိုအခါ ဘုရားရှင်အား

စတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီးလေးယောက်တို့သည် ကျောက်သပိတ် လေးလုံးတို့ကို
ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလာကြလေသည်။ ဘုရားရှင်က သပိတ်လေးလုံးတို့ကို “ သပိတ်
တစ်လုံးတည်းသာ ဖြစ်စေသတည်း ”ဟု အဓိဋ္ဌာန်တော်မူရာ
ကျောက်သပိတ်လေးလုံးတို့သည် အ နားလေးရစ်ရှိသည့် သပိတ်တစ်လုံးတည်းသာ
ဖြစ်လေတော့သည်။

သပိတ်တော်၌ မုန့်ကြွက်ကျစ်နှင့် ပျားမုန့်ဆုပ်တို့ကို ထည့်လှူကြ၍
ဘုရားရှင်မုန့်ဆွမ်းဘုဉ်း ပေးတော်မူပြီးသောအခါ ရေဆက်ကပ်ကြပြီးနောက်
ဆွမ်းကိစ္စပြီးဆုံးသောအခါဝယ် ဘုရားရှင်ကို ရှိခိုးကြလျက် ထိုင်နေကြလေသည်။

ထိုအခါ ကုန်သည်ညီနောင်တို့အား ဘုရားရှင်က

တရားဟောတော်မူလေ၍ ဒွေဝါစိကသရ ဏဂုံ၌ တည်ကြပြီးလျှင် ဘုရားရှင်သည်
လင်္ကျာလက်တော်ဖြင့် ဦးခေါင်းတော်ကိုသုံးသပ်၍ ကုန် သည်ညီနောင်တို့အား
ဆံတော်ရှစ်ဆူတို့ကို ပေးသနားတော်မူလေသည်။

ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည်လည်း ဆံတော်ဓာတ်တို့ကို ရွှေကြုတ်တို့၌ ထည့်သွင်းကြကာ မိမိတို့၏ မြို့သို့ ပင့်ဆောင်ကြပြီးလျှင် အသိတဉ္စနုမြို့တံခါးဝ၌ သက်တော်ရှင် ဆံတော်ဓာတ်တို့ကို စေတီတော်တည်ထားကိုးကွယ်ကြလေသည်။

ဥပုသ်နေ့များ၌ စေတီတော်မှညိုသောရောင်ခြည်တော်တို့သည် ထွက်ကြွကွန့်မြူးလေကုန် ၏။ ဤကား အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ၌ လာ၏။
ဝိနည်းမဟာဝါရာဇာယတနကထာ၌ ကား တပုဿ၊
ဘလ္လိကကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် ဥက္ကလာဇနပုဒ်သားများဖြစ်ကြောင်း လာရှိ၏။

ဘုရားရှင်သည် နောင်အဖို့ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ နေတော်မူ၍ ဥပါသကာတို့ကို အ စဉ်အတိုင်း တဒင်္ဂရာထူး ဌာနန္တရတို့၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် ဤတပုဿ၊ ဘလ္လိကကုန်သည် ညီနောင်တို့ကို “ ရဟန်းတို့ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်း သရဏဂုံသို့ရောက်ကြကုန်သော ငါဘုရား၏ ဥပါသကာတို့တွင် တပုဿနှင့်ဘလ္လိကကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်ကြလေ၏ ”ဟု ချီးကျူးတော်မူကာ ရှေးဦးစွာ သရဏဂုံခံယူသောအရာဝယ် “ အမြတ်ဆုံးဇေတဒင်္ဂရာထူး ”၌ ထား တော်မူလေသည်။

မော်လမြိုင်တောင်ပေါက်ဆရာတော် စီရင်တော်မူအပ်သော ဗုဒ္ဓသာသနိကပထဝီဝင်ကျမ်း ကြီးတွင် ဘုရားဖြစ်၍ ရက်ငါးဆယ်ပြည့်မြောက်သော ဝါဆိုလဆန်းငါးရက်၌ တပဿနှင့် ဘလ္လိက ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် ဘုရားရှင်ကိုဖူးကြရသည်။

ထိုအခါ ဘုရားရှင်က ဆံတော်ဓာတ်ရှစ်ဆူကို ပေးသနားတော်မူသည်။ နောက်အခါဝယ် ညီ တော်ဘလ္လိကသည် ရဟန္တာဖြစ်၍ နောင်တော်တပဿသည် သောတာပန်ဖြစ်လေသည်။ တပဿ၊ တပဿ၊ တပုဿ၊ တဖုဿ၊ တပုဿ၊ ဤသို့ငါးထွေရှိရာတွင် ပထမ “ တပဿ ” ပါဠိသာအသင့် ဟု မှတ်လေ။

တိုင်းအမည် ဥက္ကလ=ဩဇ္ဇ၊ ရှေးမြို့တော်အမည် အသိတဉ္စနု၊

ယခုမြို့အမည်ခေါက်လီ၊ တည်ရာဌာနကား ဘင်္ဂလားအနောက်တောင်ဘက်
ဩရိသာ (ဥရိသာ) နယ် ပုရီစကြိတ်စီရင်စု နယ်ပယ်များ၌ တည်ရှိသည်။

ဥက္ကလာအမည်အရာမှ ဥက္ကလာပဟု အများအားဖြင့်
ပါဠိပျက်လျက်ရှိတတ်ကြသည်။ အသိ တဉ္စန၊ နမသမုတ်၊ ဥက္ကလာပ၊
ရဋ္ဌရပ်ခွင်ဟူသော နာနာဆန္ဒပျို့ကိုထောက်က ငှင်းအမည်သည် အတန်ရှေးကျသော
ပေတဗမာအက္ခရာပါဠိကျမ်းစာများ၌ ပျက်လာရင်း အမည်ဟောင်းဖြစ်ကြောင်း
သိနိုင်သည်။

ဥက္ကလာပအမည်မှန်ကြောင်းနှင့် ငှင်း၏ တည်နေရာအမှန်ကို
ဧကနာထပုရီဟုခေါ်ကြသော ကလိင်္ဂတိုင်း၏ အရှေ့မြောက်စွန်း၌
တည်ရှိသောအရပ်ကို ဥက္ကလတိုင်းဟူ၍ ခေါ်ဆိုအများပြော ကြားအပ်၏ ။

ဥက္ကလာအမည် သညာသာပေါရာဏအမည်ရင်းမှန်ဖြစ်၍
ဥက္ကလာပဟူသော အမည်ကား နောက်ပေါ်အမည်ပျက်ဖြစ်သည်။ ဗမာပြည်
(မြန်မာပြည်) ၌ ခေါ်ဆိုအပ်သော ဥက္ကလာပမြို့အ မည်ကား ထိုဥက္ကလာတိုင်းမှ
ပြောင်းရွှေ့လာကြသော လူမျိုးများက မိမိတို့နေခဲ့ရင်းဌာန ဥက္ကလအ မည်ကိုယူ၍
မှည့်ခေါ်ထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု မှတ်ရမည်။

နောက်ဥက္ကလမှ ဥက္ကလာပဟု အမည်ချွတ်ယွင်းလာသည်။
အသိတဉ္စနမြို့လည်း ငှင်းနည်း တူမူလဌာနမှ အမည်ရင်းကိုယူ၍
မှည့်ခေါ်ထားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

မဟာဝါပါဠိတော်အရ ဗမာပြည်အောက်ပိုင်းရှိ တိဂုံစေတီတော်
မူလဒါယကာများဖြစ်ကြ သော တပဿု ဘလ္လိကကုန်သည်ညီနောင်နှစ်ဦးတို့၏
မူလဇာတိနေရပ်ဟောင်းတိုင်းကား ဤဥက္က လတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။

ငှင်းကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် ဘုရားရှင်ပွင့်တော်မမူမီကပင်
ဗမာပြည်အောက်ပိုင်း ရာမ ညတိုင်းသို့ ကူးသန်းသွားလာရောင်းဝယ်လျက်ရှိကြရာ

ဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူ၍ ရာဇာယတနသတ္တာ ဟ၌ သီတင်းသုံးစံနေတော်မူစဉ်
၎င်းကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် မိမိတို့နေရပ်ဟောင်း ဇာတိဥက္က လတိုင်းမှ
လှည်းဝန်များဖြင့် မဇ္ဈိမဒေသသို့ ကုန်ရောင်းသွားကြရာ ပဏ္ဏာတိုင်း၊ လာဠတိုင်းတို့ကို
ကျော်လွန်၍ ဥရုဝေလာတောစခန်းသို့ ရောက်သောအခါ

ရှေးကဆွေမျိုးတော်ခဲ့ဖူးသော ရုက္ခစိုးနတ် က ညွှန်ကြားသဖြင့်
ဘုရားရှင်ကိုဖူးမြင်ကြရပြီး ဒွေဝါစိကသရဏဂုံတည် ဥပါသကာများအဖြစ်
ရောက်ကြာ ဘုရားရှင်၏ ဆံတော်ဓာတ်များချီးမြှောက်ခြင်းကို ခံယူကြရသည်။

ထို့နောက် မိမိတို့ဇာတိဥက္ကလတိုင်းသို့ ပြန်ရောက်ကြပြီး ၎င်းမှ
ဆံတော်များနှင့်တကွ ပဝတ္တိဌာန ဗမာပြည်ဥက္ကလာပသို့ရောက်ကြ၍
တိဂုံစေတီတော်ကိုတည်ကြသည်ဟု မှတ်ယူဖွယ် ရှိသည်။

ဤသို့မှသာ ကျမ်းဂန်လာစကားနှင့်လည်းညီညွတ်၍
ယုတ္တိလည်းရှိသည်ဟု ဆိုရမည်။ ဤ ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည်
ဗမာပြည်အောက်ပိုင်းသို့ ဣန္ဒိယမှရောက်လာသော မွန်သုံးမျိုးတွင် ပ ထမရှေးဦးစွာ
ရန်ကုန်သို့ရောက်လာသော မွန်ဒိုင်တို့နှင့် နေရပ်ဇာတိတူဖြစ်၍ ၎င်းတို့နှင့် အတူတ
ကွသော်လည်းကောင်း အတန်နောက်ကျ၍ သော်လည်းကောင်း ဗမာပြည်သို့
ရောက်လာကြသည် ဟု ဆိုဖွယ်ရှိသည်။

ဤသို့ရောက်လာကြပြီး ကုန်သည်တို့ဘဝ လှေသင်္ဘောများဖြင့်
ကူးသန်းသွားလာနေကြ မည်မှာ ယုံမှားဖွယ်မရှိဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြထားကြောင်း
တွေ့ရပါသည်။ ၂

မဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း (ဒုတိယတွဲ) တွင် ထိုအခါတပုဿနှင့်
ဘလ္လိကကုန်သည်ညီနစ်ယောက် တို့သည် လှည်းအစီးပေါင်းငါးရာတို့ဖြင့်
မိမိတို့နေရာ ဥက္ကလာဇနပုဒ်မှ မဇ္ဈိမဒေသသို့ ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရန်
သွားကြကုန်သည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်မြတ်၏ ဦးခေါင်းတော်ကိုသုံးသပ်၍ ဆံတော်ဓာတ်တို့ကို ကုန်သည်ညီနောင်တို့အား ချီးမြှင့်ပေးသနားတော်မူလေ၏။ ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် ဆံတော် ဓာတ်တို့ကိုရရှိ၍ လွန်စွာဝမ်းမြောက်ကြ၍ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုပြုကြပြီးနောက် မိမိတို့နေရာ ဥက္ကလာဇနပုဒ် ပေါက္ခရဝတီမြို့သို့ ပြန်လည်ဆိုက်ရောက်ကြလေလျှင် ဆံတော်ဓာတ်တို့ကို ရွှေ ကြုတ်အတွင်း ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။၃

စေတီယပကာသနီကျမ်းတွင် ရှေးအခါရာမညတိုင်းအသိတဉ္စမြို့ နောက်အခါ ပေါက္ခရဝ တီမြို့ ဥက္ကလာဇနပုဒ်မှ ယခုအခါ ရန်ကုန်မြို့မှ အနောက်မြောက်ဖြစ်သော မန္တမဒေသအရပ်သို့ တ ပုဿနှင့် ဘလ္လိကကုန်သည်ညီနောင်တို့ လှည်းငါးရာတို့နှင့် ကုန်ရောင်းသွားကြသည်။

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ဆံတော်ကိုပေးလို၍ ဦးခေါင်းတော်ကိုသုံးသပ်တော်မူသောအခါ ဆံတော်တို့သည် လက်တော်၌ ကပ်ငြိ၍ ပါကုန်၏။ ထိုဆံတော်ဓာတ်တို့ကို တပုဿ၊ ဘလ္လိကတို့ အား လက်အုပ်ချီ၍ ရှိခိုးကိုးကွယ်ရန် ပေးလိုက်၏။

ပေးလိုက်ကြောင်းကိုသာ သာမညဆိုသည်။ အရေအတွက်ဆံတော်ချောင်းရေ သင်္ချာမည် ၍ မည်မျှပေးလိုက်သည်ဟူ၍ မဆို။ (ဝိ- ၄၊ ၃၊ ၂၄၂)။ အနာဂတဝင်အဋ္ဌကထာ၌ ကား - တပုဿ၊ ဘလ္လိကညီနောင်နှစ်ယောက်တို့အား လက်တစ်ဆုပ်သော ဆံတော်ဓာတ်ပေးလိုက်ကြောင်းကို ဆို သည်။

အင်္ဂုတ္တိုရ်ဇကကနိပါတ်အဋ္ဌကထာ၌ ကား - တပုဿ၊ ဘလ္လိက ညီနောင်တို့အား ရှစ်ဆူ သောဆံတော်ဓာတ်ပေးလိုက်ကြောင်းလာသည်။

ထိုသို့ပေးလိုက်သော ဆံတော်ဓာတ်ရှစ်ဆူကိုယူဆောင်၍ ဝါဆိုလအတွင်း ရေကြောင်း၊ ကြည်ကြောင်းခရီးဖြင့်ပြန်ခဲ့ရာ ကုန်သည်တို့လက်မှ

ဇေယျသေနနဂါးမင်းသည် ဆံတော်ဓာတ်နှစ်ဆူကို ယူဆောင်လေသည်။

သိဂဝမထေရ်သည် ၎င်းဇေယျသေနနဂါးမင်းလက်မှလည်းကောင်း၊
တိဿမထေရ် တပည့် ရှင်သီဝလိသည် မိမိတန်ခိုးဖြင့် ဆံတော်ဓာတ်နှစ်ဆူကို
ဆောင်ယူ၍ ကာလဝဏ္ဏတိဿမင်းအား ပေးသောအခါ
၎င်းမင်းသည်နဖူးသင်းကျစ်တော်ဌာပနာရာဖြစ်သော မင်္ဂလာစေတီတော်၌ ဌာပနာ
သည်ဟု နဋ္ဌာဋ္ဌဓာတုဝင်၌ လာသည်။

တပုဿ၊ ဘလ္လိကညီနောင်တို့သည် မိမိတို့၏ နေရာဖြစ်သော
ပေါက္ခရဝတီ၊ အသိတဉ္စနမြို့ ဟု နှစ်မည်တွင်သောဥက္ကလာပဇနပုဒ်သို့ဆောင်ယူခဲ့၍
အသိတဉ္စနမြို့တံခါး၏ အနီး ဥက္ကလာပဇန ပုဒ်၏ အရှေ့တောင်ထောင့်ဖြစ်သော
သိဂုံတ္ထရကုန်းပေါ်၌ သက်တော်ထင်ရှားရှိသော ဘုရားသခင် ၏ ဆံတော်ဓာတ်တို့ကို
ညီနောင်နှစ်ယောက်တို့သည် အတူတူပင်စေတီတည်၍ ကိုးကွယ်ကြကုန် ၏ ။

၎င်းစေတီတော်မှ ဥပုသ်နေ့တိုင်းညှိသောရောင်ခြည်တော်တို့သည်
ထွက်၍ တန်ခိုးပြ ကြောင်းကိုဆိုသည်။

ရွှေတိဂုံသမိုင်းဟောင်း၌ လာသောအလိုကား
ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် မိမိတို့၏ နေရာ မြို့သို့ရောက်လျှင် ဥက္ကလာပမင်းနှင့်
သိကြားမင်းသည် စေတီတည်ရာဌာနကို ရှာဖွေကြသောအခါ ဆူးလေနတ်နှင့်
မှော်ဘီနတ်ကြီးတို့က ကကုသန်၊ ကောဏာဂုံ၊ ကဿပဘုရားသုံးဆူတို့၏ တောင်
ဝှေးတော်၊ မေကရိဏ်တော်၊ ရေသနပ်တော်များကို ဌာပနာရာဖြစ်သော
ခုနစ်တောင်တာ တစ်ရာ ခန့်ကျယ်သော သိဂုံတ္ထရကုန်းတော်ကိုပြ၏ ။

၎င်းသိဂုံတ္ထရကုန်းတော်ကို ရှေးအခါကပေါက္ခရဝတီမြို့၊ တရိဟကုမ္ဘမြို့၊
အသိတဉ္စနမြို့၊ ရမ္မနဂရမြို့ဟု ၎င်းလေးမြို့ဝန်းရံလျက်ရှိကြောင်းကို
ရာမညရာဇဝင်တွင်ဆိုသည်။

ရန်ကုန်မြို့ပင် ရှေးအခါက ၎င်းအမည်လေး မည်တွင်ဖူးလေသည်ဟု

ရာဇာဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံတွင်ဆိုသည်။

ကာလရှည်လျားသောအခါ အမည်သုံးမည်ပျောက်၍ တရိဟကုမ္ဘမြို့ဟု တွင်လေသည်။ ထိုတရိဟကုမ္ဘမြို့ကိုပင် နောင်အခါတိကုန်မြို့ဟု တွင်လေသည်။

ထိုတိကုန်မြို့ကိုပင် နောင်အခါတကုန်မြို့ဟု တွင်လေသည်။
ထိုတကုန်မြို့ကိုပင် အ လောင်းမင်းတရားလက်ထက်ကစ၍ ယခုထက်ထိ
ကုန်ရန်မြို့ (ရန်ကုန်မြို့) ဟု တွင်လေသည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။၄

ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးကိုတည်သော တပုဿနှင့် ဘလ္လိကကို
ပါဠိတော်များတွင် ဥက္ကလာ ဇနပုဒ်ဟုလည်းကောင်း၊ အဋ္ဌကထာများတွင်
ဥက္ကလာဇနပုဒ် ပေါက္ခရဝတီမြို့၊ အသိတဉ္စနမြို့ဟု ပါ ရှိသော်လည်း
မြန်မာနိုင်ငံကဟု ဖော်ပြထားခြင်းမရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

တပုဿ၊ ဘလ္လိကကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံမှဖြစ်ကြောင်း
ရှေးကျသော ကျောက်စာများ ရာဇဝင်သမိုင်းမှတ်တမ်းများတွင် တွေ့ရှိရပါသည်။

ကျောက်စာပါ ရွှေတိဂုံဘုရား

ရွှေတိဂုံဘုရားနှင့်ပတ်သက်၍ တိကျသောအထောက်အထားမှာ
သက္ကရာဇ် ၁၂၄၂ (အေဒီ ၁၈၈၀) တွင် ရွှေတိဂုံဘုရားအရှေ့ဘက်မုခ်
ဝဲဘက်အလယ်ပစ္စယာ၌ တူးဖော်တွေ့ရှိခဲ့သော မြန်မာ ကျောက်စာနှင့်
မွန်ကျောက်စာ သုံးချပ်တို့ဖြစ်သည်။

ကျောက်စာများမှာ သက္ကရာဇ် ၈၄၇ ခုနှစ် (အေဒီ ၁၄၈၅) တွင်
ဟံသာဝတီနေပြည်တော် တွင် အုပ်စိုးခဲ့သော ဓမ္မစေတီမင်းကြီးက

ရွှေတိဂုံစေတီတော်အကြောင်းကို မြန်မာဘာသာဖြင့် ၂
မျက်နှာကျောက်စာတိုင်တစ်တိုင် မွန်ဘာသာဖြင့် ကျောက်စာတိုင် ၂ တိုင်
ရေးထိုးထားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ယခုအခါ ယင်းမူရင်းကျောက်စာတိုင်ကို
ရွှေတိဂုံစေတီတော်အလယ်ပစ္စယံအရှေ့မြောက် ဘက်တွင်
ကျောက်စာရုံပြုလုပ်ထားပါသည်။

မူရင်းတူးဖော်တွေ့ရှိသော အောက်ပစ္စယံနေရာတွင်
ပြန်ရေးထိုးထားသော ကျောက်စာတိုင်သုံးတိုင်ကို စိုက်ထူထားကြောင်း
တွေ့မြင်ရပါသည်။

ဆရာကြီးဦးငြိမ်မောင်၏ ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာများ (ပဉ္စမတွဲ)၊
ရွှေတိဂုံဘုရားမြန် မာကျောက်စာတွင် ဘုရားသခင်သည်
သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ်ကိုရမြောက်သဖြင့် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။

ဗောဓိညောင်တော်က တောင်စူးစူးသောအရပ်၌ တည်သော
ရာဇာယတနမည်သော လင်း လွန်းပင်သို့ ကပ်တော်မူလေ၍ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင်
နေတော်မူကုန်၏ ။ မျက်နှာသစ်တော်မူ၍ ထိုရာ ဇာယတနပင်းရင်း၌ လျှင်
နေတော်မူ၏ ။

ရာမညအရပ်၌ ပေါက္ခရာဝတီဟူသော အသိတဇ္ဇနနဂိုရ်မည်သောပြည်၌
နေသော တပုဿ၊ ဘလ္လိကမည်သောညီအစ်ကိုဖြစ်ထသော
ကုန်သည်နှစ်ယောက်သည် ငါးရာသောကုန်သည်တို့နှင့် တကွ သင်္ဘောစီး၍
သမုဒ္ဒရာကိုကူး၍ (ဥဒ္ဓိုဂါ) မည်သော (ကတဟ) မည်သော ချောင်း၏ အနားနှစ်
ဖက်ကိုမှီသော ဥက္ကလရစ်သို့ရောက်လေကုန်၏ ။

ထိုဥက္ကလရစ်သည် တစ်ဖန်မဇ္ဈိမဒေသဖြစ်သော မဂဓရစ်သို့ သွားလို၍
ငါးရာသောလှည်း ကိုက၍ မဇ္ဈိမဒေသသို့ ရှေ့ရှု၍ သွားလေကုန်၏ ။

တပုဿ၊ ဘလ္လိကတို့၏ ဤအတ္တဘောက ရှေးလွန်လေပြီးသော
ငါးခုမြောက် အတ္တဘော၌ အမိဖြစ်ဖူးသောသူသည် ထိုအရပ်၌
ဘုမ္မစိုးနတ်သမီးဖြစ်၍ နေသော ထိုနတ်သမီးသည် ဘုရားသ ခင်အား အာဟာရ
ရတန်ပြီ။

ဘုရားသခင်အား အာဟာရပိဏ္ဍပါတ်ကို ပေးစိမ့်သောငှာကြံ၍
ထိုငါးရာသောလည်းတို့ကို ချုပ်ဖိ၍ သူဘိ၏ ။ ညီအစ်ကိုကုန်သည်နှစ်ယောက်သည်
ဘုမ္မစိုးနတ်သမီး၏ စကားကိုကြား၍ အာ ဟာရကျက်အံ့သည်မျှကိုလည်းကောင်း၊
မဓုပိဏ္ဍိကတည်းဟူသော ပျားထောပတ်တင်လဲနှင့်စပ် သော
မုန့်ဆုပ်ကိုလည်းကောင်း ရွှေလင်ပန်းဖြင့်ယူ၍ ဘုရားသခင်ထံသို့ အကျွန်ုပ်တို့အား
အခါမြဲမြဲ စွာ စီးပွားချမ်းသာဖြစ်အံ့သောငှာလှူသော မန္တကိုလည်းကောင်း
မဓုပိဏ္ဍိကကို သည်းခံတော်မူလင့် ဟူ၍ လျှောက်၏ ။

ထိုခဏ၌ တပုဿ၊ ဘလ္လိကကုန်သည်နှစ်ယောက်သည်
ဘုရားသခင်သပိတ်တော်၌ မန္တမဓု ပိဏ္ဍိကကိုထည့်လေ၏ ။ ရေလည်းဆောင်ခဲ့၍
ဘုရားသခင် ပရိဘုက်တော်မူ၏ ။ သင်းတို့နှစ် ယောက်လည်း ရှိခိုး၍
သင့်အပ်သောအရပ်၌ နေကုန်၏ ။

ဘုရားသခင်ဟောတော်မူ၏ ။ တရားဆုံး။ ချင်းတို့နှစ်ယောက်
ဗုဒ္ဓံသရဏံဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံသရဏံ ဂစ္ဆာမိဟူသော နှစ်ခွန်းဖြင့် သရဏဂုံကိုယူ၏ ။
ဘုရားသခင်ကိုရှိခိုး၍ အကျွန်ုပ်တို့ကား ရာမညဒေ သ၌ အသိတဉ္စနနဂိုရ်ပြည်၌
နေသောသူတည်း။

ထိုအရပ်၌ သျှင်ပင် ဘုရား၏ ကိုယ်တော်စား၊ ပူဇော်အပ်သော
ပူဇော်လျှင် ပေးတော်မူပါဟူ ၍ တောင်းပန်ကုန်၏ ။ ဘုရားသခင်လည်း
လက်ယာလက်တော်ဖြင့် ခေါင်းတော်ကိုသပ်၍ ဆံတော် ရှစ်ဟောင်းကိုရ၍
ထိုကုန်သည်နှစ်ယောက်အား ပေးတော်မူ၏ ။

ထိုကုန်သည်နှစ်ယောက်တို့သည် မိမိခေါင်းထက်၌ ရွှေကြုတ်ဖြင့်
ထိုဆံတော်ရှစ်ချောင်းကို ခံ၏ ။

လုပ်ဆောင်အပ်သော မိမိကိစ္စတို့ပြီးစေပြီးသော် ပြန်လတ်၍
ဥက္ကလရာဇ်သို့ရောက်သောအခါ သင်္ဘောစီး၍ သမုဒ္ဒရာကိုကူးလတ်၍
အသိတဉ္စနဂိုရ်မည်သော မိမိအရပ်သို့ရောက်၏ ။ မိမိအရပ်သို့
ရောက်ပြန်သောအခါ လူတကာတို့အပေါင်းအား
ကုသိုလ်ကောင်းမှုဖြစ်ပေါ်စေလိုသောကြောင့် မိမိသွားရာ ပူဇော်အံ့သောငှာ
ဆံတော်နှစ်ချောင်းကိုထား၍ ဆံတော်ခြောက်ချောင်းကို ရွှေကြုတ်၌ ထည့်၍
အသိတဉ္စနဂိုရ်၏ အရှေ့မျက်နှာ၌ ရှိသော တမ္ပဂုတ္တတောင်ထိပ်၌ ဌာပနာ၍ စေ
တီယ (ဃရ) ကိုလည်းကောင်းပြု၍ ပူဇော်ကုန်၏ ။

သွားရာရာဆောင်အံ့ဟူ၍ သင်းတို့ထားသော
ဆံတော်နှစ်ချောင်းကိုမူကား ချင်းတို့မေ့လျော့သောအဖြစ်ကိုကြည့်၍
ဇယသေနနဂါးမင်းက ယူ၍ ဘူမိန္ဒရမည်သောနဂါးပြည်သို့ဆောင်လေ၍ ပူ
ဇော်ပသ၏ ။

နောင်သောအခါ၌ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ကာကဝဏ္ဏတိဿမင်းကြီးသည်
နထူးသင်းကျစ်မည်သော နလာတဓာတ်ကို ဌာပနာ၍ စေတီတည်လိုသောကြောင့်
ကျစ်သရေတိုက်ကို ပြုစေပြီး၍ ဘုရားဆင်းတုတော်ကိုလည်း ပြုစေပြီး၍
ထိုဆင်းတုတော်၏ နဖူး၌ နလာဓာတ်ကိုထည့်ပြီး၍ ဘုရားဆင်းတုတော်၏
ခေါင်းတော်၌ ဆံတော်ဓာတ်ကိုထည့်ပါလိုသောဟူ၍ ဆံတော်ဓာတ်ကိုယူချေစိမ့်
သောငှာ ဂူဠပိဏ္ဍိပါတိက တိဿမထေရ်သည် နဂါးပြည်သို့သွားလေ၏ ။

ဆံတော်မရှိ။ ငသျှင်မြင်သော် ယူလေဟူ၍ နဂါးမင်းဆိုလတ်သော
သုံးကြိမ်လျှင်နဂါးမင်း၏ ပဋိညာဉ်ဝန်ကိုယူပြီးသော် တန်ခိုးဖြင့်ဆံတော်ကိုယူ၍
ကာကဝဏ္ဏတိဿမင်းကြီးအား ပေးပေ၏ ။ မင်းကြီးလည်း ဆံတော်ဓာတ်ကို
ထိုဘုရားဆင်းတုတော်၏ ခေါင်းတော်ထက်ထည့်၍ ထိုစေတီဌာပနာရာ

ကျက်သရေတိုက်၌ ဘုရားဆင်းတုတော်ကို ဌာပနာ၍
ထိုစေတီကိုပြီးအောင်လုပ်စေ၏။

ဘုရားသခင်ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ နေတော်မူလတ်သော တစ်ဖန်က၌
တပုဿ၊ ဘလ္လိကကုန် သည်နှစ်ယောက်တို့သည် ရာဇဂြိုဟ်သို့ ပြန်အံ့ဟူ၍
ဘုရားသခင်ကိုရှိခိုး၍ တင့်အပ်သောနေရာ၌ နေကုန်၏။

ဘုရားသခင်သည် သင်းတို့အား တရားဟောတော်မူပေ၏။
တပုဿဖြစ်သော အစ်ကိုသည် တောတာပန်ဖြစ်၍ ဥပါသကာဝင်စ၍ ရ၏။
ညီဖြစ်သော ဘလ္လိကမူကား ရဟန်းပြု၍ အသိဉာဏ် ခြောက်ပါးရှိသော
ဘလ္လိကထေရမည်သော ရဟန္တာရှင်ဖြစ်၏။

တပုဿမူကား အသိတဉ္စနဂိုရ်ဟူသောပြည်သို့ တစ်ဖန်ပြန်လာ၍
တမ္ပဂုတ္တမည်သော တောင်ထိပ် ဌာပနာသောဆံတော်ဓာတ်စေတီ၌ ဝတ်ပဋိပတ်မူ၍
အသက်အတိုင်းနေပြီးသော် နတ် ပြည်။ အကြွင်းမရှိကုန်သော လူများအပေါင်းသည်
ရှိခိုးပူဇော်မှုကုန်၏ ဟု ဖော်ပြထားကြောင်း တွေ့ ရှိရပါသည်။၅

ရွှေတိဂုံ မြန်မာကျောက်စာတွင် စာလုံးများပျက်နေ၍
ဖတ်မရသောအကြောင်းအရာများကို ရွှေတိဂုံမွန်ကျောက်စာတွင် တွေ့ရှိရပါသည်။

ရွှေတိဂုံမွန်ကျောက်စာတွင် ရွှေတိဂုံဘုရား၏ ရှေးကျသော
တည်ရှိမှုအထောက်အထားများ ကို တွေ့ရှိရသည်။

ဆရာဦးချစ်သိန်း၏ ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ်တွင်
ဆံတော်ဓာတ်စေတီကို အ လေးအမြတ်ပြုအပ်သောဝတ်ကို
သိကြသောသူတို့သည်သာလျှင် ရှိခိုးပူဇော်ကြကုန်၏။ ထို့နောက် ဘုရားသခင်၏
ဆံတော်ဓာတ်မြတ်သောအဖြစ်ကို သိသောသူတို့၏ အဆက်အနွယ်သည် ကင်း
ပြတ်၍ မရှိရန် မွန်တို့ဒေသ၌ လည်း သာသနာမတည်ခြင်းကြောင့် ဆံတော်ဓာတ်ကို
လူတို့ရှိခိုးပူ ဇော်သမှုမပြုကြကုန်။

ထိုစေတီရှိရာအရပ်၌ ချုံနွယ်သစ်ပင်စသည်တို့ ပေါက်ပွား၍ လူတို့သည် နေရာမှန်ကိုသော် လည်း မသိကြတော့ချေ။

ငါတို့မြတ်စွာဘုရားသခင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်သောနှစ်မှ ၂၃၆ (၃၀၈ ဘီစီ) နှစ်လွန်သော် ငါတို့ အရှင်သောဏထေရ်၊ ဥတ္တရထေရ် ရဟန္တာမထေရ်နှစ်ပါတို့သည် သုဝဏ္ဏဘုမ္မသထုံပြည်သို့ သာသ နာပြုကြရောက်လာကြသည်။

သာသနာတည်သောအခါ သီရိမာသောကမင်းသည် ဘုရားသခင်၏ ဓာတ်တော်ကို ရှိခိုးပူ ဇော်လိုကြသဖြင့် အရှင်ဘုရားတို့သည် ဆောင်းနှင်းပေးတော်မူပါလော့ဟု ဤသို့မင်းသည် တောင် ပန်လျှောက်ထားတော်မူ၏ ။

ထိုအခါ အရှင်နှစ်ပါးတို့သည် တမ္မဂုတ္တတောင်ထိပ်၌ တဖုဿ၊ ဘလ္လိကတို့ ဌာပနာထား သော မြတ်စွာဘုရား၏ ဆံတော်ဓာတ်စေတီကို မင်းအားပြတော်မူ၏ ။ ထိုအခါ သီရိမာသောကမင်း သည် တောချုံတို့ကိုသုတ်သင်ရှင်းလင်းစေ၍ စေတီကိုလည်းကောင်း၊ စေတီအိမ်ပြာသာဒ်ကိုလည်း ကောင်း ပြုလုပ်စေပြီးလျှင် ပူဇော်ကြကုန်၏ ။

ထိုအခါမှစ၍ မွန်တိုင်းဒေသ၌ နေကြကုန်သော သူအပေါင်းတို့သည် အစဉ်အတိုင်းလာ ရောက်ပူဇော်ကြကုန်၏ ။

မွန်တိုင်းသခင်တို့သည် ဤစေတီအိမ်သည် အမြဲထားဝရဖြစ်လတ္တံ့ဟုရည်မှန်း၍ စေတီအိမ် ကို ပယ်ပြီးလျှင် ဤစေတီကိုကြီးစွာ ငုံ၍ ငုံ၍ အစဉ်အတိုင်းအဆက်ဆက်တည်လုပ်ခဲ့သဖြင့် ဤစေ တီသည် မဟာစေတီကြီးဖြစ်လာ၏ ။

ဤတမ္မဂုတ္တတောင်ထိပ်၌ တဖုဿ ဘလ္လိကတို့ဌာပနာထားသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဆံ တော်ဓာတ်စေတီကို ဆင်ဖြူရှင်ဗညားဦး (အေဒီ ၁၃၆၉ - ၁၃၈၃) သည် စေတီအိမ်ဖြစ်သော ပြာ သာဒ်ကိုပယ်၍ ကြီးမြင့်အောင်

ထပ်မံတည်ထားပြန်၏။

ထိုတည်သောအခါ အတောင် ၄၀ မြင့်သတည်း။ ထို့နောက် ရာဇာဓိရာဇ်မင်း (အေဒီ ၁၂၈၃ - ၁၄၂၃) သည် မင်းပြုသောကာလ၌ လည်း ကြီးစွာငုံ၍ တည်းပြန်၏။ ကြီးစွာငုံ၍ တည်ထားပြီးလျှင် အထွတ်ထီးတင်တော်မူ၏။

စေတီ၏ အတွင်းဘက်၌ ကြေးပြားခင်း၍ အပြင်ဘက်တွင် ရွှေချတော်မူသည်မှာ အထွတ် တိုင်အောင်ပြည့်စေ၏။ ထို့နောက် ဗညားရံမင်း (အေဒီ ၁၄၂၉ - ၁၄၄၆) ပြုသောကာလ သက္ကရာဇ် ၇၉၈ (အေဒီ ၁၄၃၆) ၌ ဤဆံတော်ဓာတ်စေတီသည် ခေါင်းလောင်းပန်းအထက်မှပြိုကျ၍ နာရာဇဒေဝီမိဖုရားနှင့်တကွ သူ့ရှင်သည် သမ်လာမ်မင်းကိုစေခိုင်း၍ တည်လုပ်စေပြန်၏။

ထိုအခါ စေတီသည်ငယ်လွန်း၍ ငုံရန်တစ်ဖန်လုပ်စေပြန်ရာ မပြီးမီ သူ့ရှင် ဗညားရံနတ်ရွာ စံလေ၏။ ထို့နောက် သူ့ရှင်ဗညားဗရူးမင်း (အေဒီ ၁၄၄၆ - ၁၄၄၉) ပြုသောကာလ၌ ငုံ၍ တည်စေ ၏။

မယ်တော် ဝိဟာရဒေဝီမိဖုရားကြီးနှင့် ဗိုလ်မင်းယောဂရာဟ်တို့သည် အားထုတ်သမှုလုံလ ပြုကာ ကျေးကျွန် အခြံအရံရှိသမျှနှင့်လျှင် အကုန်ချီတက်၍ တည်လုပ်ကုန်၏။ တည်လုပ်မပြီးမီ သူ့ ရှင်ဇေယျဒီသရာဇာဓိရာဇ် (ဗညားဗရူး) မင်း နတ်ရွာစံလေ၏။

ထို့နောက် သူ့ရှင်ဗညားကင်းဒေါ ခေါ် ဗညားကျန်းမင်း (အေဒီ ၁၄၅၁ - ၁၄၅၂) ပြုသောအခါ၌ ဝိဟာရဒေဝီမည်သော မယ်တော်မိဖုရားကြီး တည်၍ ပြီးလေ၏။ တည်ပြီးသောအခါ ဗညားကင်း ဒေါမင်းသည် အင်္ဂတေလိမ်းကျစေ၍ အထွတ်ထီးတင်တော်မူ၏။

ထို့နောက် ဂြိုတြိဘုဝနာဒိတျပြဝရ ဓမ္မကြေသောကျနာထမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဒေဝီ (ရှင် စောပုမင်း) သည်

သားတော်ရာမမိပတိဂြီပရမမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇ်နှင့်တကွ သားတော်မင်းပြု သော
ကာလ၌ များစွာသောဝတ္ထုတို့ကိုစွန့်၍ စစ်သည်ဗိုလ်ပါအလုံးအရင်းနှင့်တကွ
သူ့ရှင်နှစ်ပါး မိ သားစုတို့သည် ဆံတော်ဓာတ်ခြေတော်ရင်းသို့
ကြွရောက်စံနေကြပြီးလျှင် စေတီတော်၌ ချိုင့်ဝှမ်းတို့ ကိုပြည့်အောင် ဖို့စေ၏ ။

နက်လှသော ချောက်ကမ်းပါးချိုင့်ဝှမ်းတို့ကိုလည်း ပြည့်အောင်ဖို့စေ၏ ။
မြင့်မောက်သော တောင်ကုန်းတို့ကိုလည်း ညီညာစွာတူးဖြိုညှိစေ၏ ။ ဖို့သောမြေ၌
ကား ဂဝံကျောက်တုံးကျောက်ခဲ တို့ကို စီတက်စေ၏ ။

အပြင်ဘက်၌ အုတ်တို့ဖြင့် စီတက်စေ၏ ။ ထိုအခါ စေတီကိုခံသော
ပစ္စယာတစ်ထပ်၌ ပစ္စ ယာ၏ အဝအထက်တွင် ရွှေချထားသောကျောက်ထီးကိုစီ၍
စိုက်၏ ။ ထီး၏ စေတီ၏ ပန်းတင်ခုံ ပစ္စ ယာအကြားတွင်
ကျောက်ပြားအပြည့်ခင်း၏ ။

ပန်းတင်ခုံပစ္စယာကိုကား ခါးဖွဲ့ပြီးလျှင် ကျောက်ဖြင့်ပြီးသော
ဆီမီးအိမ်ကိုပတ်လည်အ ပြည့်စီ၍ ထား၏ ။ မန္တသာဟုဆိုအပ်သော
လင်္ကျာရစ်လှည့်သောနေရာ စေတီရင်ပြင်၌ လည်း ထိ၏ ပတ်ဝန်းကျင်နေရာဝယ်
ကျောက်ပြားအပြည့်ခင်း၏ ။

မန္တသာ၏ အဆုံး၌ လည်း အလဝါတ်ဟုဆိုအပ်သော တံတိုင်းကိုခတ်၍
ကြာပန်းဖြင့်ခြယ် လှယ်ထား၏ ။ မန္တသာအဆုံး၏ နောက်တစ်ဆင့်အထပ်၌ လည်း
ပတ်ဝန်းကျင်တွင် အမြဲဇရပ် ဆောက်လုပ်စေ၏ ။

ထိုမှနောက်တစ်ဆင့်၌ မန္တသာဟုဆိုအပ်သော
ရင်ပြင်တစ်ထပ်ခင်းသေး၏ ။ ထိုမှနောက်အ ဆင့်အကပ်၌ ကား
ပတ်ဝန်းကျင်အပြည့်တံတိုင်းခတ်၏ ။ ထိုတံတိုင်း၌ လည်း အုန်းပင်အပြည့်စိုက်စေ
၏ ။ တံတိုင်းပြင်ဘက်ရှိမြေကို ညီညာစွာခင်းဖို့စေ၏ ဟု စသည်ဖြင့်
ကျောက်စာရေးထိုးခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ၆

ရွှေတိဂုံစေတီတော်သမိုင်း မွန်ကျောက်စာနှင့်

မြန်မာကျောက်စာများအရ စေတီတော်ကြီး ၏ မူလဒါယကာများမှာ တပုဿ၊
ဘလ္လိကညီနောင်ဖြစ်၍ ရာမညဒေသပေါက္ခရာဝတီမြို့တော်ခေါ်
အသိတဉ္စနနဂိုရ်ပြည်မှ ဖြစ်ကြသည်။

ယင်းရာမညမှ သင်္ဘောစီး၍ သမုဒ္ဒရာကိုဖြတ်ပြီးမှသာလျှင်
ဥက္ကလရဇ်သို့ရောက်သည်။ အ သိတဉ္စနနဂိုရ်၏ အရှေ့ဘက်တွင်
တမ္ပဂုတ္တတောင်ထိပ်တွင် ရွှေတိဂုံစေတီတော်ရှိသည်။ ယင်းစေ တီတွင်
ဆံတော်ခြောက်ချောင်းသာရှိ၍ နှစ်ချောင်းသည် သီဟိုဠ်တွင်ရှိသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်သည် သုဝဏ္ဏဘုမ္မသထုံခေတ် ဘီစီ ၄ ရာစုတွင်
ပြန်လည်ပေါ်ထွန်းလာ ရာ ယခုခေတ်တိုင်ဖြစ်ပါသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်နှင့်ပတ်သက်၍ ရှေးကျသော အထောက်အ ထားမှာ
ဓမ္မစေတီမင်း ကျောက်စာများသာဖြစ်ပါသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်နှင့်ပတ်သက်သော

ရှေးကျသောအထောက်အထားများကို ရှေးမွန်ရာဇ ဝင်ပါဝင်ကြောင်း
လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ရှေးမွန်ရာဇဝင်လာ ရွှေတိဂုံဘုရား

ဟံသာဝတီမင်း ဆင်ဖြူရှင်ဘုရင့်နောင်ကျော်ထင်နော်ရထာ (အေဒီ

၁၅၅၁ - ၁၅၈၁) လက် ထက် ဝန်ကြီးဗညားဒလသည်

ရာဇာဓိရာဇာမွန်ရာဇဝင်ကျမ်းကို မြန်မာဘာသာဖြင့်ရေးသော ရာဇာ

ဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံကျမ်းတွင် ငါတို့ဘုရားအလောင်းတော်သည် ကဆုန်လပြည့်

ဗုဒ္ဓဟူးနေ့သဗ္ဗညု တဉာဏ်ကိုရတော်မူ၍ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ၏။

ရာဇာယတနာတွင် လေးဆယ့်ကိုးရက်စေ့သောအခါ၌ တဖုဿ၊
ဘလ္လိကကုန်သည်ညီ နောင်နှစ်ယောက်တို့လှူသော ပျားမုန့်ဆွမ်းကို
ဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးလျှင် ထိုကုန်သည်ညီနောင်နှစ် ယောက်တို့အားလည်း
ဆံတော်ရှစ်ချောင်းကို အပ်တော်မူ၍ သိဂုံတ္တရကုန်းတော်ထိပ်တွင် စေတီ
တည်ပြီးလျှင် ဌပနာ၏။ ယင်းစေတီကား ဒဂုံဆံတော်ရှင်ဟု ထင်ရှားစွာဖြစ်၏။

ဗညားနွဲ့၊ မင်းကံစီ၊ ဗောဓိသုတေသနသို့ယောက်တို့ မိဋ္ဌာန်ပြု၍
တဘောင်နာလေ၏။ “ ဪ သျှားပင်ပက်လောက်ပင်မြင့်စောက် သေးသော
ဘုရားမွေတော်ထားသည် ရပ်ရွာပြည်သို့ အရှည် မနေသွားတို့လေသည်၊
ရှင်မင်းသားဟု ကျူးနှင့်၏။

လေးဆူသော ဘုရားရှင်တို့ မွေတော်ထားသည့်ဒဂုံကိုဆိုလိုသည်။
ကေသာဆံဓာတ်ဟူ သည်လည်း ဒဂုံသို့သွားတော်မူဟု ဆိုသည်။
မြို့အမည်လေးပါးဟူသည်ကား ဒဂုံကိုဆိုလိုသည်။ ပေါက္ခရဝတီ၊ ဓညဝတီ၊ ဣသိန္ဒရံ၊
တြိယဂုမ္ဘသည် လေးပါးအမည်တည်း။

ဒဂုံကား ရှေးတွင်သတည်းဟုဆိုသည်။ ချောင်းလေးမည်ဆိုသည်လည်း
ဒဂုံကိုပင်ဆိုသည်။ ချောင်းအမည်ကား နရတိကသည် သတန်ချောင်း၊ အဝန္တိကသည်
သျှိသျှားချောင်း၊ ဧကန်ကသည် စွယ်ရှယ်ချောင်း၊ ပါယပ်ကသည် ဥဗ္ဗိုင်းချောင်းဟူ၍
ချောင်းအမည်လေးပါးတည်း။

ဒဂုံတွင် လေးရပ်ရှိသည်။ ပဲခူးမှာ မွေတော်ဓာတ်တော်ရှိလျက် မပူဇော်၊
ဒဂုံဆံတော်ရှင် သည် မွေတော်အစစ်တန်ခိုးကြီးဟု ပူဇော်လာသည်။

သက္ကရာဇ် ၇၄၅ ခု တပို့တွဲလဆန်း ၁၂ ရက်နေ့ (အေဒီ ၁၃၈၃)
ဗညားနွဲ့သည် ရာဇာဓိရာဇ် ဟူသောအမည်ကိုခံ၍ ရွှေနန်းတက်သည်ဟု
ဖော်ပြထားပါသည်။

ဆရာနိုင်ပန်းလှ၏ ရာဇာဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံကျမ်းတွင် “
လေးဆူဓာတ်ပုံ ရွှေတိဂုံဘုရား တည်ရှိသည့်မြို့မှာ ဒဂုံမြို့ဖြစ်သည်။
ကကုသန်ဘုရား၏ တောင်ဝှေး၊ ကောဏာဂုံဘုရား၏ ခင်းနှီး ဓမ္မခဏ်၊
ကဿပဘုရား၏ ရေစစ်တော်၊ ဂေါတမဘုရား၏ ဆံတော်များ
ကိန်းဝပ်နေခြင်းဖြစ်သည် ” ဟု မင်းကံစီဖြေ၏ ။

မြို့မည်လေးပါးကား အဘယ်နည်းဟုဗညားနွဲ့က မေးလျှင် မင်းကံစီက “
ဒဂုံမြို့၏ အမည် လေးပါးမှာ ပေါက္ခရာဝတီ၊ တြိဂုမ္မ၊ ရမ္မနာဂိုရ်၊ အသီတဉ္စနာဂိုရ်ဟူ၍
ဖြစ်သည် ” ဟု ပြောပြလေ၏ ။ စမ်းချောင်းလေးသွယ်ရှိသော မြို့ဆိုသည်မှာ
ဒဂုံမြို့ဖြစ်သည်။

ဒဂုံမြို့တွင် စမ်းချောင်းလေးသွယ်ရှိပါသည်။ နေရတီခေါ်
အနောက်ဘက်တွင် သဖန်း ချောင်း၊ အဂဏေယခေါ် အရှေ့တောင်ဘက်တွင်
သျှိုသျှားချောင်း၊ ဧသာန်ခေါ် အရှေ့မြောက်ဘက် တွင် အစွယ်ရှည်ချောင်း၊
ဗာယပ်ခေါ် အနောက်မြောက်ဘက်တွင် ဥဗျိုင်းချောင်းများရှိပါသည်ဟု
မင်းကံစီပြောပြလေ၏ ။

မင်းကံစီက “ ပဲခူးမြို့တွင် ရွှေမော်ဓောဘုရားရှိပါလျက်
မဟာဒေဝီမလေးမမြတ်၊ စေတီကြီး ဖြစ်သော ဒဂုံဓာတ်တော်ဘုရားအားပူဇော်ရန်
ပန်းပို့ခဲ့သည်။ အရှင်မင်းသားနေသော ဒဂုံသည် သောကြာနံဖြစ်၍ ပဲခူးမြို့ကို
အလွယ်တကူရမည့် နိမိတ်ဖြစ်သည်။

ရှေးအခါက လင်းလွန်းပင်ရှိရာ ဇေယျဋ္ဌပြည်တွင် တဖုဿနှင့်
ဘလ္လိကကုန်သည်ညီနောင် နှစ်ပါးအား မြတ်စွာဘုရားက ဆံတော်ဓာတ်ပေးအပ်ခဲ့ပြီး
သိဂုံတ္ထရကုန်းပေါ်တွင် ဌာပနာရသည်။ ဓမ္မပဒပေထုပ်ကိုယူ၍ သိဂုံတ္ထရကုန်းပေါ်ရှိ
မြတ်စွာဘုရားဆံတော်ဓာတ်တော်ရှေ့တွင် အဓိဋ္ဌာန်ပြု ၍ ကျမ်းကိုးရမည်။

ထိုအခါ ဒဂုံဆံတော်ရှင် ဘုရားမြှောက်မျက်နှာမှ “ မဟာဇေယျတု၊

မဟာဇေယျတု ” ဟူ သောအသံကို စစ်သည်အားလုံးကြားကြကုန်၏ ဟု
ဖော်ပြထားပါသည်။၈

မွန်ရာဇဝင်တွင် ရွှေတိဂုံစေတီတော်တည်ရှိသော ကုန်းတော်ကို
သိဂုံတ္ထရကုန်းဟုဖော်ပြ ထားပြီး ကျောက်စားများတွင် တမ္ပဂုတ္တတောင်ဟု
ရေးထိုးထားရာ ကွဲလွဲမှုရှိနေပါသည်။

ဒဂုံမြို့အမည်ကို မွန်ရာဇဝင်တွင် ပေါက္ခရဝတီ၊ ဓညဝတီ၊ ဣသိန္ဒရံ၊
တြိယဂုမ္ဘ၊ တြိဂုမ္ဘ၊ ရမ္မ နာဂိုရ်၊ အသိတဉ္စနာဂိုရ်ဟု ဖော်ပြထားပြီး
ကျောက်စာများတွင် ပေါက္ခရဝတီ၊ အသိတဉ္စနာဂိုရ်ဟု ဖော်ပြထားကြောင်း
တွေ့ရှိရပါသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်သည် မွန်ရာဇဝင်အရ မွန်ဘုရင်ရာဇဒိရာဇ်မင်း
နန်းတက်သည့်ခရစ်နှစ် ၁၃၈၃ ကတည်းကပင် တန်ခိုးကြီးဘုရားတစ်ဆူအဖြစ်
တည်ရှိနေပြီဟု ယူဆရပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

၁။ ဝိနည်းပိဋကတ်၊ မဟာဝဂ်ပါဠိတော်မြန်မာပြန်၊ စာ ၅-၆။

၂။ ပိဋကတ်နှင့်စပ်မှတ်စုထွေလာ သိကောင်းစရာ၊ စာ ၄၄၂-၄၂၄။

၃။ မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ ဒုတိယတွဲ၊ ရန်ကုန်၊ သာသနာရေးပုံနှိပ်တိုက်၊ စာ
၂၀၀၂၊ စာ ၃၉၄၊ ၃၉၇။

၄။ ဘဒ္ဒန္တမေဓာဝီ၊ စေတိယပကာသနီကျမ်း၊ တတိယအကြိမ်၊ ရန်ကုန်၊
ယုံကြည်ချက် စာပေ၊ ၂၀၀၄၊ စာ ၂၁၅ - ၂၁၉။

၅။ ဦးငြိမ်းမောင်၊ ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာများ (ပဉ္စမတွဲ)၊ ရန်ကုန်၊

ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာန၊ ၁၉၅၈၊ စာ ၇၈ - ၈၅။

၆။ ဦးချစ်သိန်း၊ ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ်၊ ရန်ကုန်၊
ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန၊ ၁၉၆၃၊ စာ ၇၆ - ၈၀။

၇။ ဗညားဒလ၊ ရာဇာဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံ၊ ရန်ကုန်၊ စာပေရိပ်မြို့၊
၁၉၇၄၊ စာ ၂၊ ၃၊ ၆၂၊ ၆၃၊ ၆၄။

၈။ နိုင်ပန်းလှ၊ ရာဇာဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံကျမ်း၊ ရန်ကုန်၊
အားမာန်သစ်စာပေ၊ ၂၀၀၅၊ စာ ၈၇၊ ၈၈၊ ၁၁၅၊ ၁၄၀၊ ၁၅၁၊ ၃၈၁။

၉။ မောင်ရွှေနေော်၊ မွန်ရာဇဝင်နှင့် စေတီတော်များသမိုင်းပေါင်းချုပ်၊
ရန်ကုန်။